

TTb TRANSFER TECHNOLOGIÍ bulletin

1/2013

VYDÁVA CENTRUM VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- Inovačné fórum spája expertov v oblasti inovácií a výskumu
- TransTechDesign – transfer technológií do dizajnu

NPTT

www.nptt.sk

NÁRODNÝ PORTÁL PRE TRANSFER TECHNOLÓGIÍ

... miesto, kde sa veda spája s praxou ...

Informácie sa uverejňujú v rámci realizácie národného projektu
Národná infraštruktúra na podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK.
Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku /Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

3 Slovo na úvod

prof. RNDr. Ján Turňa, riaditeľ Centra vedecko-technických informácií SR

6 Aktuálna téma

Inovačné fórum spája expertov v oblasti inovácií a výskumu
Innovation Forum connects innovation and research experts

8 TransTechDesign – transfer technológií do dizajnu / M. Bartošovičová, E. Vašková
TransTechDesign – technology transfer into design

14 Rozhovor

Š. Luby: Potrebujeme viac preraziť v medzinárodnej prestíži vedy / M. Bartošovičová
Š. Luby: We need more to break in the international prestige of science

16 Skúsenosti z praxe

Výstava v CVTI SR: TRANSTECHDESIGN / P. Stanová, M. Bartošovičová
Exhibition in the SC STI: TRANSTECHDESIGN

18 Zaujalo nás

Národné centrum pre oblasť biotechnológií – BITCET / A. Oravcová
National Centre for Biotechnologies - BITCET

20 Regionálna inovačná stratégia na roky 2014 až 2020 v Bratislavskom samosprávnom kraji / M. Izakovičová
Regional Innovation Strategy 2014 – 2020 in the Bratislava Self-governing Region

21 Nová iniciatíva Európskej komisie – Aby veda a inovácie boli dievčenskou záležitosťou! / M. Izakovičová
A new initiative of the European Commission – Science: It's a girl thing!

22 Čo je nové v Stredoeurópskom technologickom inštitúte? / I. Molnárová
What's new in the Central European Institute of Technology?

23 Z médií

Projekt transferu vedeckých poznatkov do praxe / Rádio VIVA
Project of scientific knowledge transfer into practice

25 Ochrana duševného vlastníctva / TA 3
Intellectual property protection

28 V Bratislave a Trnave vzniknú vedecké parky / Rádio Regina
Science and technology parks will appear in Bratislava and Trnava

29 Odporúčame

Inovácie a transfer technológií v SR, osobitne v Slovenskej akadémii vied / M. Izakovičová
Innovation and technology transfer in the Slovak Republic, especially in the Slovak Academy of Sciences

30 Databázy a odborníci v službách vedy / E. Vašková
Databases and experts in science

31 Uplatnenie výsledkov vedeckých výskumov v praxi
Use of research results in practice

33 Vybrané publikácie o duševnom vlastníctve a transfere technológií / I. Molnárová, O. Števková
Selection of publications focused on intellectual property and technology transfer

34 CVTI SR

Hlavné úlohy a činnosti Centra vedecko-technických informácií SR
Main tasks and activities of the Slovak Centre of Scientific and Technical Information

TRANSFER TECHNOLOGIÍ bulletin

číslo 1/2013, ročník 2., vychádza 4 x ročne
ISSN 1339-2654

Vydalo: **Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR)**
Bratislava, www.cvtisr.sk

Adresa redakcie:

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava,
<http://ttb.cvtisr.sk>, e-mail: ttb@cvtisr.sk

Zodpovedná redaktorka: **PhDr. Marta Bartošovičová**
e-mail: marta.bartosovicova@cvtisr.sk
tel.: +421/2/69253 131

Redakcia:

Ing. Alena Oravcová, Mgr. Mária Izakovičová, Mgr. Iveta Molnárová,
Mgr. Patrícia Stanová, Mgr. Eva Vašková

Redakčná rada:

Ing. Darina Kyliánová – predsedníčka
Ing. Ľubomír Bilský, PhDr. Daniela Bírová, PhDr. Mária Harachová,
Mgr. Miroslav Kubiš, Ing. Katarína Müllerová, Mgr. Andrea Putalová

Grafická úprava:

CVTI SR, Foto na obálke: © SSilver / Fotky&Foto

Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK

Milí čitatelia,

prvé číslo druhého ročníka bulletinu TRANSFER TECHNOLOGIÍ je zamerané na oblasť výskumu, vývoja, inovácií a transferu technológií, vrátane problematiky ochrany duševného vlastníctva a uplatnenia výsledkov výskumno-vývojovej činnosti v hospodárskej a spoločenskej praxi. Verím, že tieto, ako i ďalšie témy, ktorým sa v tomto čísle venujeme, zaujmú Vašu pozornosť a rozšíria Váš prehľad o dianí v tejto oblasti.

Uvedeným témam sa aktívne venujeme aj v Centre vedecko-technických informácií SR, a to najmä od roku 2010, kedy sme pripravili a začali implementovať projekt podporený zo štrukturálnych fondov EÚ. Jedná sa o národný projekt s názvom „Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK“, ktorý je spolufinancovaný

z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. V rámci projektu úzko spolupracujeme s partnermi z vysokých škôl a Slovenskej akadémie vied, a to jednak s vedením týchto inštitúcií, ako i s pracovníkmi špecializovaných pracovísk, tzv. centier transferu technológií, ktoré boli na týchto inštitúciách v posledných rokoch zriadené práve za účelom podpory svojich výskumníkov v procesoch transferu technológií.

Našťastie sa v súčasnosti už i na Slovensku venuje transferu technológií náležitá pozornosť. Zároveň však musíme dodať, že vo vyspelých krajinách sveta sa touto problematikou aktívne zaoberajú už desiatky rokov. Počet prípadov z akademickej obce snažiacich sa o komercializáciu vedeckých poznatkov prostredníctvom ich aplikácie v hospodárskej praxi sa neustále zvyšuje. Veríme, že je tomu tak i vďaka našej podpore.

Dôležitým predpokladom úspešného transferu technológie je zabezpečenie priemyselno-právnej ochrany duševného vlastníctva. Hlavnou prekážkou v tomto procese je najmä nedostatok finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie takejto ochrany. Druhým faktorom je spravidla nedostatok interných odborných kapacít v tejto oblasti, resp. opäť nedostatok financií na nakúpenie potrebných služieb od externých expertov.

Práve podpora pri prekonávaní týchto prekážok je hlavným zámerom nášho úsilia pri budovaní systému na podporu transferu technológií na Slovensku. S potešením môžeme konštatovať, že sa nám v tejto činnosti darí a v uplynulom roku sa nám podarilo podporiť zabezpečenie ochrany niekoľkých zaujímavých vynálezov, pochádzajúcich najmä z pracovísk Slovenskej akadémie vied.

Našou pretrvávajúcou snahou je aj aktívna propagácia dôležitosti problematiky transferu technológií smerom k vedeckej komunite a odbornej verejnosti, keďže povedomie o tejto oblasti u nás zatiaľ nie je dostatočné. S týmto cieľom pripravujeme aj tento bulletin transferu technológií a prevádzkujeme Národný portál pre transfer technológií.

Prajem Vám príjemné čítanie.

prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., riaditeľ Centra vedecko-technických informácií SR

Inovačné fórum spája expertov v oblasti inovácií a výskumu

Štátny tajomník MŠVVaŠ SR
Ing. Štefan Chudoba, PhD.*

Tému podpory nových myšlienok a inovačných stratégií otvorila diskusia na I. stretnutí Inovačného fóra, ktoré sa konalo 12. 3. 2013 na pôde Centra vedecko-technických informácií SR.

Inovačné fórum je platformou, ktorá spája expertov v oblasti inovácií a výskumu. Poskytuje im priestor pre vzájomnú komunikáciu o aktuálnom stave inovačnej politiky, jej smerovaní a budúcnosti.

Podujatie je určené tak pre verejný, súkromný, ako aj tretí sektor. Prvý ročník Inovačného fóra hostil viac ako päťdesiat zástupcov zo spomínaných oblastí. **Inovačné fórum sa konalo pod záštitou Štefana Chudobu, štátneho tajomníka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ),** ktorý predstavil pracovnú verziu dokumentu **Stratégia výskumu, vývoja a inovácií SR do roku 2020.**

Témou debaty sa stala tiež Regionálna inovačná stratégia Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) na obdobie 2014 – 2020. Ide o prvú takúto stratégiu pripravenú podľa metodológie Európskej komisie s názvom S 3 (Smart Specialisation Strategy), ktorá je súčas-

ťou schváleného Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK.

Zúčastnení boli oboznámení s aktuálnym stavom Operačného programu Výskum a vývoj. Ten zhodnotila Andrea Uhrínová z MŠVVaŠ SR. Juraj Hrdlovič z Ministerstva hospodárstva SR priblížil súčasnú situáciu v rámci Operačné-

ho programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Inovačné fórum má za cieľ zdieľať skúsenosti a znalosti z oblasti výskumu, vývoja a inovácií a podporovať uplatnenie nových myšlienok v podnikateľskom sektore. Dôležité je tiež spolupracovať s orgánmi štátnej správy

Zľava: Ing. Ivan Filus, prof. RNDr. Ján Turňa, Ing. Štefan Chudoba, PhD., Dr. Štefan Vrátny

Mgr. Juraj Hrdlovič PhDr., Ministerstvo hospodárstva SR

Martin Hakel, BA –BSK

Prednáša: Ing. Ivan Filus, BIC Bratislava

a získavať ďalších zainteresovaných do inovačného procesu.

Diskusné stretnutia Inovačného fóra sú organizované na pravidelnej štvrtročnej báze s podporou medzinárodného projektu FORT (Fostering Continuous Research and Technology

application), ktorý je financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

www.inovacneforum.sk

Kontakt: BIC Bratislava s. r. o, www.bic.sk, Ing. Ivan Filus, filus@bic.sk
Centrum vedecko-technických

informácií SR, Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava, Slovenská republika
tel: +421 2 69253 102; fax: +421 2 69253 180; e-mail: cvti@cvtisr.sk
web: www.cvtisr.sk
(MI)

Foto: Mgr. Ján Petráš, CVTI SR

TransTechDesign – transfer technológií do dizajnu

Centrum vedecko-technických informácií SR zorganizovalo v spolupráci s Ústavom dizajnu Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity medzinárodnú vedeckú konferenciu zameranú na nové technológie a dizajn.

Medzinárodnú konferenciu pod názvom **TransTechDesign – transfer technológie do dizajnu** otvoril **prof. akad. soch. Peter Paliatka**, vedúci Ústavu dizajnu Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave, ktorý bol tiež predsedom vedeckého výboru konferencie. Účastníkov podujatia pozdravila dekanka Fakulty architektúry STU **doc. Ing. arch. Ľubica Vitková, PhD.** Vo svojom príhovore vyzdvihla aktivity Ústavu dizajnu, ktorý považuje za lídra fakulty pokiaľ ide o vedecko-výskumné projekty orientované na realizačné výstupy. Zdôraznila nevyhnutnosť prepojenia dizajnu a technológií. V tejto súvislosti ocenila, že na konferencii dostali priestor práve študenti dizajnu.

Zľava: prof. Peter Paliatka, doc. Ľubica Vitková a doc. Jaroslav Jarema

Konferencia sa konala 13. – 14. marca 2013 v rámci projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK. Predovšetkým pre doktorandov boli jednotlivé prednášky inšpiratívnym zdrojom informácií ako nasmerovať svoju kreatívnu aktivitu.

Počas dvoch konferenčných dní odznelo šestnásť prednášok od odborníkov a doktorandov, predovšetkým z Ústavu dizajnu Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity, ale tiež z Technickej univerzity v Košiciach, Vysokého učení technického v Brne, Univerzity Tomáša Baťa v Zlíne, zástupcov spoločností MCAE Systems, s. r. o., Hmat s. r. o. a tiež hostujúcej organizácie Centra vedecko-technických informácií SR.

PRVÝ DEŇ KONFERENCIE

Účastníci konferencie sa oboznámili s viacerými témami, ktoré sa týkali najmä nových technológií a ich využitia v dizajnerskej tvorbe. Úvodné slovo bolo zamerané na ochranu duševného vlastníctva.

Národný systém podpory transferu technológií
RNDr. Jaroslav Noskovič, PhD., Centrum vedecko-technických informácií SR, Odbor transferu technológií

V prezentácii predstavil národný projekt Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK. Jeho cieľom je vybudovať efektívne fungujúci systém podpory prenosu výsledkov vedeckovýskumnej činnosti do spoločenskej a hospodárskej praxe.

Jaroslav Noskovič priblížil ciele projektu aj vzhľadom na ich aktuálny stav riešenia. K tým najdôležitejším patrí poskytovanie expertných podporných služieb a zabezpečenie prostriedkov na poplatky súvisiace so zabezpečením ochrany duševného vlastníctva. K ďalším cieľom patrí prevádzka informačného Národného portálu pre transfer technológií (NPTT) a inštitucionálne zastrešenie konkrétnych krokov podpory v procese transferu technológií (TT).

V závere prezentácie informoval o už realizovaných príkladoch podpory. Predovšetkým ide o projekty z radov univerzít a Slovenskej akadémie vied, týkajúce sa podania patentových prihlášok, vypracovania komerčných zmlúv, výber predmetov priemyselného vlastníctva vhodných na ochranu a podobne.

Dizajn, inovácie, konkurenčná stratégia — profit či hazard

Ing. Branislav Jelenčík, ArtD., Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Prednáška bola zameraná najmä na fakty, ktoré si dizajnér musí uvedomiť pred tým, ako pristúpi k ochrane duševného vlastníctva. Pred každou svojou prácou je dizajnér, tvorivý, postavený pred otázkou: „Čo bolo predom mnou?“ Pokladá si ju z pohľadu originality pripravovaného diela, ale aj z dôvodu etickosti voči kolegom. Branislav Jelenčík upozornil na vybudovanie si akejsi vnútornej citlivosti na tvorivú činnosť ostatných. Doslovne povedané – neupadať do vlastnej geniality. Nevybudovanie si takéhoto pomyselného dizajnerskeho svedomia môže viesť nielen k zámernému, ale i neúmyselnému plagiátorstvu.

Ďalej pripomenul, že dielo sa stáva produktom až vtedy, keď spĺňa atribút funkčnosti, dostupnosti a identifikácie. Dizajnér je podľa neho ten, kto „poľudšťuje.“ Ochrana vytvoreného duševného vlastníctva je nielen prínosom, ale aj šancou ako z novej veci profitovať. Využiť túto príležitosť je možné práve vďaka projektu NITT SK a spolupráci s CVTI SR.

Využitie digitálnych technológií v procese riešenia dizajnu závodného ťahača

doc. akad. soch. Ladislav Křenek, ArtD., Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství

Vo svojej prezentácii priblížil spoluprácu Fakulty strojného inžinierstva na Vysokom učení technickom v Brně so spoločnosťou Frankie Truck Racing. V prednáške postupne prešiel od úvodnej skice a návrhov dizajnu závodného ťahača, cez digitálny model a ďalšie návrhy skíc, až po samotnú realizáciu modelu.

Ladislav Křenek poukázal predovšetkým na prepojenie digitálnych technológií pri vytváraní konkrétneho modelu.

Na príklade priblížil výhody, ale aj niektoré „zradné“ stránky využitia moderných digitálnych technológií pre dizajn.

Dizajn moderných ocelí pre ľahké nosné a škrupinové konštrukcie

prof. Ing. Emil Evin, CSc., Technická univerzita v Košiciach, Strojnícka fakulta

V prednáške boli kľúčovými slovami dizajn, moderné ocele a automobilový priemysel. V úvode sa prof. Evin zameril na pojem technologickosť výrobu, ktorá predstavuje pomer požiadaviek zákazníka, výrobcu ku nákladom spojených s výrobou. K dosiahnutiu najvyššieho pomeru sa podľa prednášajúceho využíva tzv. PLM – Product Lifecycle Management. Je založený na operatívnych zmenách, ktoré sú zaradené priebežne podľa potreby a počas celej fázy tvorby produktu.

Prednáška obsahovala konkrétne príklady aplikácií moderného dizajnu ocelí pre automobilový priemysel. Napríklad materiály pre konštrukčné prvky bočného rázu, čelného rázu. Spomenutá bola problematika návrhov stratégie pre inováciu materiálov, návrhov stratégií pre výrobu prototypov a podobne. V závere prof. Evin popísal postup pri získavaní informácií v jednotlivých fázach vývoja a vý-

roby výrobku, napr. konštrukčné požiadavky vo fáze plánovania výroby, charakteristiky komponentov či výrobné požiadavky vo fáze plánovania výroby.

Umelá inteligencia a dizajn

doc. akad. soch. Peter Humaj, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Prezentácia zaviedla účastníkov konferencie do sveta súčasných robotických zariadení.

Pozostávala zo série obrázkov, ktoré reprezentovali súčasné stvárnenia robotov v priemysle či vo filme.

V prednáške doc. Humaj neopomenul ani etický problém súvisiaci s robotmi a ich využívaním. Na margo etiky a robotiky si neodpustil žartovnú poznámku, že raz sa možno dopracujeme k legalizácii manželstva s robotom. Okrem virtuálnych robotov spomenul aj reálna ženu – Adu Lovelace, ktorá bola prvou programátorkou na svete a jej práca súvisela s prvými mechanickými počítačmi.

Virtuálne sochárstvo

Ing. Miroslav Drápela, MCAE Systems, s. r. o., Brno

Vo svojom vystúpení na tému Virtuálne sochárstvo Ing. Drápela predstavil zameranie a aktivity spoločnosti, ktorá je orientovaná na prototyping, design, 3D merania a počítačom podporované navrhovanie i modelovanie, tzv. CAD /CAM.

Priblížil dotykový systém firmy Geomagic, zariadenia, ktoré umožňujú používateľom manipulovať a dotýkať sa virtuálnych objektov a tiež software FreeForm Modeling Plus pre počítačové sochárstvo. Prezentované príklady boli zamerané na oblasť 3D tlačiarňí, 3D skenovania a ukážky projektov, kde boli tieto technológie využité. Po ukončení prednášky nasledovali aj praktické ukážky 3D tlače či 3D skenu.

Aplikace technologie 3D tvarování dýhy v interiérovém designu

MgA. Martin Surman, ArtD., Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací

Oblasť odborného a umeleckého záujmu Martina Surmana je priemyselný, produktový, interiérový, dopravný a grafický dizajn, dizajnerska kresba a ergonómia. Vo svojej prezentácii predstavil niektoré svoje nápady i konkrétne segmenty, ktoré boli zakomponované pri navrhovaní sedacieho nábytku. Ide mu o to, aby boli sedadlá pohodlné a umožňovali regeneráciu. Inšpiroval sa pri tom aj ľudským embryom, zárodkom v prenatálnej fáze vývoja.

Poukázal na dominantné prvky pri sériovej výrobe sedacieho nábytku, ale aj pri výrobe sedadiel v turistických autobusoch a špeciálnych vozidlách, v motorovom vlaku a ďalších. Jeho realizované výrobky, prototypy a koncepcie vznikali v spolupráci s konkrétnymi výrobcami.

3D tlač – jej história, stav v súčasnosti a horizonty budúcnosti

Mgr. art. Ondrej Štefík, Hmat s.r.o., Bratislava

V úvode poznamenal, že firma Hmat sa venuje 3 D tlači na Slovensku už piaty rok. Vo svojej prednáške sa zameral na vývoj 3 D tlače, na jej parametre a perspektívy. Zdôraznil, že na začiatku je vždy nejaký zámer a na základe toho sa robí dizajn. Na základe toho sa vstúpi do procesu „dizajnovania“ a vytvárania prototypu. Do tejto fázy sú zapojení nielen dizajnéri, ale aj inžinierske služby. 3 D tlač umožnila

aj to, že dnes je možné produkovať aj malosériovú výrobu alebo výrobu na mieru a nie sú obmedzení ani z ekonomického hľadiska na strojárskych postupoch.

Oblasť 3D tlače alebo aj aditívnej výroby (additive manufacturing) zahŕňa širokú paletu technológií, zoskupuje postupy, pri ktorých dochádza k spájaniu materiálov, s cieľom vytvoriť objekty z 3D dát modelov. Na rozdiel od klasických postupov výroby, pri ktorých dochádza k substraktívnemu opracovaniu určitého materiálu (rezanie, brúsenie, frézovanie, kutie atď.) pre vyhotovenie objektu, resp. jeho častí, aditívna výroba funguje na opačnom – prídavnom princípe, teda od častí/vrstiev k celku.

Dizajn Manažment

Ing. Tomáš Nagy, ArtD., Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Firmy prisudzujú rôznu hodnotu implementácie dizajnu v ich spoločnosti, čím sa odlišuje aj ich úspech v konkurenčnom prostredí. Prisudzovanie dôležitosti inováciám v dizajne ako integrovanému procesu rozvoja je pri malých a stredných firmách zatiaľ ojedinelé. Zvyšovaním sa nárokov zákazníkov na kvalitu a inovatívnosť ako aj novým otvoreným možnostiam globálneho trhu sa mení aj prístup k dizajnu a inováciách vo firmách. Keďže dizajn

je nasledovníkom kreatívneho myslenia, ovplyvňuje tak priamo inováciu, produktivitu aj výkon firiem. Samotná implementácia dizajnu však k úspešnosti firmy nepostačuje, pokiaľ je spravená len na parcialnej úrovni. Častým príkladom v oblasti dizajnu je forma konkrétneho riešenia projektu a nie komplexného dlhodobého riešenia firemnej stratégie. Podstata úspešnej firmy spočíva v komplexnom nastavení procesov spolupráce, inovačného myslenia a podpore kreativity na všetkých úrovniach v spoločnosti za účelom dosiahnutia stanovených cieľov a to čo najefektívnejším spôsobom. Komplexnosť týchto procesov v sebe zahŕňa dizajn manažment.

Vizuálna komunikácia

Ing. Michal Brašeň, ArtD., Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Vizuálna komunikácia je nositeľkou myšlienok a informácií, prostredníctvom obrazov, znakov a farieb, ktoré v nás vyvolávajú emotívny zážitok. Ostať bez povšimnutia znamená neúspech. Často je síce využívaná „reklamným marketingom“, ako prostriedok k podpore predaja, ale aj napriek tomu jej najzákladnejším zmyslom je znázorňovanie určitého, respektíve konkrétneho posolstva. Dokáže pozorovateľovi (užívateľovi, spotrebiteľovi) napomôcť k správne mu používaniu a porozumeniu nových produktov, potrieb alebo služieb. Záujem spoločnosti o nové vymoženosti a čoraz väčšie pohodlie, ženie vizuálnu komunikáciu k neuveriteľným predstavám a výtvorom, mnohokrát len za účelom zisku. Vytváranie vizuálnej komunikácie znamená oveľa viac, ako len jednoducho zostavovať, formovať alebo upravovať.

Technológie nezávislého umeleckého bádania

Mgr. art. Martin Baláž, ArtD., Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Umelecký odbor dizajnu vníma ako vyvážený vzťah vedy

a umenia a z pohľadu témy transferu technológií dizajnersku kresbu, ako základný nástroj komunikácie a transferu dizajnerskeho myslenia.

Poznávanie podstaty a spontánna výpoveď dizajnéra prostredníctvom tejto „najjednoduchšej“ technológie sú základom procesu navrhovania. Technik klasickej aj digitálnej dizajnerskej kresby najlepšie dokumentujú samotné práce študentov, ako výsledok metódy mojej výuky.

Martin Baláž vo svojej prezentácii, okrem iného, uviedol: „Dizajnerské kreslenie je vo svojej podstate myslenie v najprirodzenejšej forme a myslím, že pokiaľ nepoužívam kresbu pri navrhovaní, limitujem svoje myslenie a redukujem vývoj dizajnu. Kresba od navrhovania sa nedá oddeliť. Nemôžem kresliť bez toho, aby som nemyslel, nemôžem myslieť bez toho, aby som si nepredstavoval čo chcem nakresliť, ale nemusím si to uvedomovať. A načo by som myslel a predstavoval si bez toho, aby som komunikoval najjednoduchšou technológiou, technológiou nezávislého umeleckého bádania, dizajnerskou kresbou.“

DRUHÝ DEŇ KONFERENCIE

Doktorandi z Ústavu dizajnu, Fakulty architektúry, Slovenskej technickej univerzity dostali priestor na prezentovanie svojej práce a myšlienok, ktorými ako mladí dizajnéri disponujú.

Remeslo ako opensource – dizajn výrobkov pracujúci s kultúrnym dedičstvom v postindustriálnej spoločnosti

Mgr. art. Michala Lipková, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Michala Lipková prezentovala aktivity projektu crafts.sk, ktorý hľadá tzv. zdrojový kód slovenského dizajnu. Inšpiruje sa princípmi, ktoré tu už boli používané v ľudovej tvorbe a majú potenciál dostať druhý dych v súčasných

výrobných.

V roku 2011 sa v rámci projektu realizovala spolupráca s ÚLUV-om v rámci platformy Otvorený ateliér, kde vzniklo 12 originálnych konceptov inšpirovaných ľudovou tradíciou. Rok 2012 prichádza s projektom na kolene / makeshift, ktorý sa sústreďí na experiment s materiálmi a výrobnými technológiami.

Hlavným dlhodobým cieľom formujúcej sa platformy crafts.sk je transfer vzniknutých prototypov a konceptov na slovenský trh. Michala Lipková vyzdvihla tiež lokálny aspekt projektu, ktorý sa prejavil práve pri spolupráci s ÚLUV-om, kedy jedným z hlavných kritérií bolo osloviť slovenského spotrebiteľa, ktorý by novovzniknuté dizajnerské práce mal vnímať ako spotrebný, úžitkový tovar a nie ako suveníry.

Transformácia ľudského tepla na elektrickú energiu v dizajne bezpečnostnej reflexnej vesty

Mgr. art. Zuzana Turlíková, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Prednáška bola teoretickým vysvetlením ako funguje princíp transformácie ľudského tepla na elektrickú energiu a zároveň praktickou ukážkou toho, ako sa dajú tieto

poznatky zúročiť. Prax tu reprezentovala reflexná vesta, ktorá bola navrhnutá na základe vedomostí o termoregulácii.

Zuzana Turlíková využila pri dizajne reflexnej vesty človeka ako tepelný generátor. Následne vznikol prototyp takejto vesty s termočlánkami. Pri tvorbe návrhu vychádzala z poznatkov vo svojej diplomovej práci.

Aplikácia virtuálnej reality v tvorivom procese

Ing. arch. Ondrej Miklánek, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Prednáška približovala tvorivý proces od svojho začiatku v myšlienke až po konečné spracovanie vo výrobku.

Ondrej Miklánek sa zameril na virtuálnu realitu ako možnosť prezentačného nástroja. Pozornosť upriamil na vzťah medzi interaktivitou a realitou, ktorá sa dnes spája v rôznych simulačných nástrojoch.

Ako technológia (de)formuje dizajnéra?

Mgr. art. Jozef Turlík, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Príspevok analyzuje komplikovaný vzťah medzi technológiou a osobnosťou dizajnéra. Autor príspevku ponúka svoj pohľad na túto problematiku a opisuje možnosti formovania a deformovania súčasnými digitálnymi technológiami a tiež klasickými technológiami. Výsledok predloženej reflexie je, že iba dobré výtvarné schopnosti dizajnéra môžu zabrániť možnosti deformovania technológiou.

Úloha tradície v kontexte súčasného dizajnu a spoločnosti

Mgr. art. Zuzana Labudová, Slovenská technická univerzita, Fakulta architektúry, Ústav dizajnu

Autorka príspevku sa pri snahe bližšie určiť význam tradície v dizajne opiera o interpretáciu pojmu sociálnymi vedami. Tradícia v kontexte dizajnu môže byť vnímaná dvomi spôsobmi: ako odovzdávanie skúseností či vedomostí nahromadených v odbore a postupné pomalé zlepšovanie výrobkov, ktoré je podobné s evolučným vývojom živočíšnych a rastlinných druhov; alebo ako prejavenie sa spoločenských tradícií a s nimi spojených hodnôt, myšlienok, zvykov, noriem, postojov prostredníctvom produktu. Produkt, ktorý by zohľadnil obe tieto hľadiská, by sa mal vyznačovať svojou jednoduchosťou v zmysle ľahkého porozumenia, ale aj intuitívneho používania, mal by pôsobiť známo až dôverne.

Zapojením tradície do navrhovania môže dôjsť k posilneniu kultúrnej kontinuity, prepojeniu minulosti s budúcnosťou a k uvedomeniu si, čo je možné považovať v danej kultúre za autentické. Tradícia taktiež umožní prinášať výrobky s nezameniteľnou identitou, ktorá však nebude postavená na odlišnosti od minulých riešení, ale bude odvodená od úspešných predchodcov výrobku.

Spracovali:

PhDr. Marta Bartošovičová, Mgr. Eva Vašková

Foto: CVTI SR

Štefan Luby: Potrebujeme viac preraziť v medzinárodnej prestíži vedy

Rozhovor s Dr. h. c., prof. Ing. Štefanom Lubym, DrSc., vedúcim vedec-kým pracovníkom Fyzikálneho ústavu SAV v Bratislave.

Známy slovenský fyzik, medzinárodne uznávaná osobnosť, úspešný manažér vedy a pedagóg, autor ôsmich patentov **prof. Ing. Štefan Luby, DrSc. (1941)** – bývalý riaditeľ Fyzikálneho ústavu SAV a dlhoročný predseda Slovenskej akadémie vied (1995 – 2009) výraznou mierou ovplyvnil vývoj a smerovanie SAV. Reprezentoval Slovensko v Európskom poradnom výbore, ktorý sformuloval obsah výskumu bezpečnosti na našom kontinente.

V súčasnosti sa venuje najmä nanovede a nanotechnológii vo Fyzikálnom ústave SAV, je delegátom programového výboru 7. rámcového programu EÚ so zameraním na bezpečnosť. Zapojil sa do prípravy prognostických štúdií v Centre excelentnosti SAV CESTA. Podieľa sa na tvorbe encyklopédie Beliana. Je členom viacerých vedeckých spoločností, o. i. je príslušníkom Nadácie A. von Humboldta (od r. 1971), je viceprezidentom Academie Europaea Scientiarum et Artium v Salzburgu, členom Učenej spoločnosti SAV a ďalších domácich i zahraničných organizácií a vedeckých spoločností.

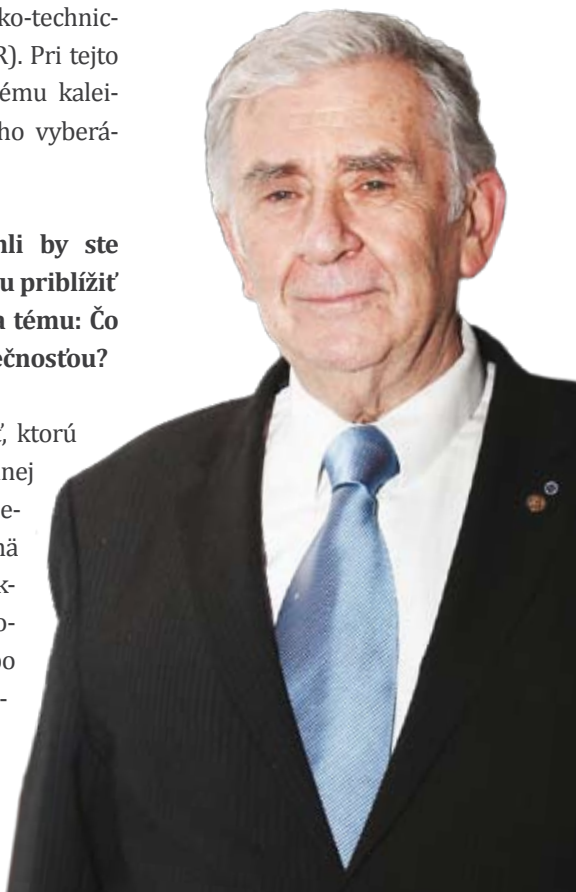
Získal vyše 50 ocenení a medailí, medzi nimi sú napr. Humboldtova medaila (1995) a Pamätná medaila (1998) Nadácie Alexandra von Humboldta, čestný doktorát udelený Univerzitou Lecce, Salento, Taliansko (Dr. h. c., 1996), De scientia et humanitate optime meritis, Akadémia vied ČR (2001), Kríž 1. triedy

prezidenta SR (2003), Štátne vyznamenanie Pribinov kríž I. triedy (2005), Zlatá medaila SAV 2006, Cena SAV za budovanie infraštruktúry (2011, člen kolektívu) a ďalšie. Popri rozsiahlej vedeckej publikačnej činnosti je autorom 8 kníh z oblasti literatúry faktu, ktoré vyšli vo Vydavateľstve SAV VEDA, známa je najmä trilógia Moji intelektuáli I. – III. V rámci popularizácie vedy a techniky bol Dr. h. c., prof. Ing. Štefan Luby, DrSc., dňa 31. 1. 2013 hosťom stretnutia verejnosti s osobnosťou vedy a techniky pri káve, ktoré pod názvom Veda v CENTRE organizuje Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti (NCP VaT) pri Centre vedecko-technických informácií SR (CVTI SR). Pri tejto príležitosti poskytol Vedeckému kaleidoskopu rozhovor¹, z ktorého vyberáme.

M. BARTOŠOVIČOVÁ: Mohli by ste v úvode populárnou formou priblížiť obsah Vašej prednášky na tému: Čo má fyzika spoločné s bezpečnosťou?

Š. LUBY: Civilná bezpečnosť, ktorú treba rozlišovať od štandardnej bezpečnosti na pracovisku alebo v doprave, zahŕňa najmä bezpečnosť ľudí, infraštruktúry a hraníc. Čelíme tu mnohým nebezpečenstvám, lebo globalizácia odstránila hranice medzi štátmi a klimatická zmena spôsobuje prírodné katastrofy, straty na životoch a majetku. Napätá situácia má odraz v raste

kriminality, v terorizme. Pre terorizmus ako asymetrickú hrozbu je typické, že s malými prostriedkami spôsobuje veľké škody a čelí sa mu ťažko. K prostriedkom voči týmto ohrozeniam patrí výskum v téme bezpečnosť 7. rámcového programu EÚ a nadviaže na výskum v programe Horizont 2014 – 2020. Slovensko je v tomto výskume aktívne a úspešné. Výskum bezpečnosti je priezračný a zahŕňa všetky vedné disciplíny. Osobitný dôraz sa v ostatných rokoch kladie na nanobepečnosť, t. j. zapojenie nanotechnológií do zhotovenia nových materiálov, elektronických súčiastok obvodov, zariadení i odevov

na eliminovanie rozličných hrozieb. Za týmto výskumom stojí fyzika pevných látok a materiálov, čo je moje celoži- votné zameranie. Význam tu majú aj senzory plynov. Nanočasticové senzory plynov skúmané vo Fyzikálnom ústave SAV majú veľký efektívny povrch a tým veľkú citlivosť, ktorá umožňuje na úrovni ppb (jedna molekula v miliarde iných molekúl) identifikovať prítomnosť výbušnín i zdravie a životné prostredie ohrozujúcich látok. Dajú sa použiť aj pri monitorovaní pokazených potravín a podobne. V ére rastúcej populácie a napätej bilancie prírodných zdrojov musí veda vynakladať veľké úsilie, aby zabezpečila rozvojovému svetu zvyšujúci sa životný štandard a rozvinutému udržanie aspoň toho, čo má.

M. B.: Aká bola Vaša cesta k vede?

Š. LUBY: Po absolvovaní Elektrotechnickej fakulty SVŠT v Bratislave som dostal umiestnenku na Prírodovedeckú fakultu Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Venovali sa tam magnetizmu a ja ako absolvent fyziky polovodičov u prof. Krem-paského som dostal za úlohu budovať nové polovodičové laboratórium. Boli sme na to dvaja, s Mariánom Kováčikom. (...) Po absolvovaní vojenčiny som sa prihlásil do konkurzu na aspirantúru v Elektrotechnickom ústave SAV. Podobne, ako v Košiciach, bol som tu odkázaný sám na seba, lebo v oddelení obvodovej elektroniky som dostal technologickú úlohu zhotoviť zosilňovač využívajúci Esakiho tunelovú diódu. Postavil som si vákuovú aparatúru a pripravil aspoň tzv. p-n priedchody – metódou naprašovania. Na obhajobu to stačilo. Keby som bol mal kvalifikovaného školiteľa, bol by ma od toho asi odradil, ale to by bola škoda. Prvý, kto prerušil moju cestu osamelého bežca, bol V. Bezák, dnes profesor fy-

ziky na Univerzite Komenského, ktorý mi poradil venovať sa paramagnetickej rezonancii v amorfných polovodičoch. Tam som vyprodukoval prvé práce, ktoré bodujú do tzv. Hirschovho indexu. Potom Tesla Piešťany kúpila japonskú licenciu na výrobu integrovaných obvodov a nám sa otvorili veľké možnosti spolupráce. Rozvinul som metódy zvyšovania spoľahlivosti obvodov, obhájil som vedecký doktorát a vychoval niekoľko aspirantov.

Po menovaní za riaditeľa Fyzikálneho ústavu SAV som prešiel do nového prostredia a vystriedal som postupne niekoľko tém, ako laserové technológie v elektronike v spolupráci s prof. A. Luchesom z Univerzity Salento v Taliansku a multivrstvové zrkadlá pre mäkké röntgenové žiarenie v spolupráci s prof. U. Heinzmannom z Univerzity Bielefeld v Nemecku. Pomohla mi podpora Nadácie Alexandra von Humboldta. Teraz sa venujem nanotechnológiám a nanočasticovým senzorom plynov.

M. B.: Ktoré svoje vedecké úspechy považujete za najvýznamnejšie?

Š. LUBY: Príchut' originality mal výskum elektrónovej paramagnetickej rezonancie a mikrovlnových vlastností amorfného germánia s I. Kneppom, výskum spoľahlivosti a elektromigrácie v spojoch integrovaných obvodoch s I. Vávrom a P. Lobotkom, dodnes citovaná práca s M. Ožvoldom z roku 1995 o pásovej štruktúre silicidu železa, samosporiadanie nanočastíc a senzory plynov s E. Majkovou, M. Jergelom, P. Šiffalovičom, J. Ivančom a R. Rellom z Talianska. Z aplikovaného výskumu a využitia mojich ôsmich patentov na prvom mieste je zariadenie na presné justovanie rezistorov pomocou hydrofilných gelov prof. O. Wichterleho v spolupráci s ním, E.

Sumbalovou a J. Kopečkom. Takéto zariadenia sa predali doma aj v zahraničí.

M. B.: Čo si ceníte na skúsenostiach zo zahraničia?

Š. LUBY: Cením si to, že som mal možnosť vidieť, ako sa robí špičkový výskum a zapojiť sa do neho, aj keď na prenesenie týchto poznatkov na Slovensko sa zatiaľ podmienky nevytvorili. K pracoviskám v Taliansku a v Nemecku, ktoré som už spomenul, by som pridal ešte pôsobenie v Japonsku a v USA. Aplikujú sa tu mierne odlišné modely organizácie výskumu ako v Európe, ale podobnosť je veľká. Základný výskum sa opiera o študentov, doktorandov, postdoktorandov, ľudí s vysokou motiváciou niečo dokázať a etablovať sa v živote. Školitelia ich vedú z pozadia, nemusia kráčať na čele tohto záprahu. V Nemecku figurujú na publikáciách na prvom mieste doktorand, profesor je na poslednom mieste. Je neprípustné stvrdnúť na celý život na jednom pracovisku. Pozície sa obsadzujú výberovými konaniami. Do zahraničia sa chodí v prvom rade na kvalitné výskumné inštitúcie, zárobky sú na druhom mieste. Našťastie, obvykle sa tieto dva aspekty prekrývajú. Vykonávanie akademických funkcií nesmie ohroziť opätovné začlenenie sa do výskumu. Držanie sa vo funkcii až do dôchodku v dôsledku straty vedeckého zázemia je všeobecným nešťastím. Treba tiež ešte kultúrne ošetriť proces generáčnej výmeny pri zachovaní vzájomnej úcty mladých a starých. V tomto smere je súčasné Slovensko slabo zavlažovaným „mičurínskym“ experimentálnym políčkam.

M. B.: Ďakujem Vám za rozhovor.

PhDr. Marta Bartošovičová

Foto: Ing. Alena Oravcová

1 Celý rozhovor si môžete prečítať v e-novinách NCP VaT pri CVTI SR Vedecký kaleidoskop. Dostupné na <https://www.vedatechnika.sk/SK/ENOVINY/ROZHOVORYREPORTAZE/Stranky/S-Luby-Potrebuje-viac-prerazit-v-medzinarodnej-prestizi-vedy.aspx>

Výstava v CVTI SR: TRANSTECHDESIGN

Práce študentov Slovenskej technickej univerzity (STU) a ochrana duševného vlastníctva boli pojmy, ktoré sa najčastejšie skloňovali v priestoroch Centra vedecko-technických informácií počas otvorenia výstavy s názvom TRANSTECHDESIGN. Výstava sa konala v rámci implementácie projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK. Na jej zrealizovaní spolupracovali Ústav dizajnu Fakulty architektúry STU v Bratislave a Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri CVTI SR.

Kurátorom výstavy bol prof. Peter Paliatka, akademický sochár, ktorý pôsobí ako vedúci Ústavu dizajnu FA STU v Bratislave. Hlavná časť výstavy je zložená najmä z prác študentov, ktoré vznikli z rôznych druhov spolupráce a predstavujú projekty od myšlienky až po prax. Niektoré z vystavovaných exponátov pochádzajú z priamej spolupráce viacerých fakúlt STU (Fakulta architektúry, Strojnícka fakulta a Fakulta elektrotechniky a informatiky). Ďalšia časť exponátov vznikla v spolupráci so súkromnými firmami.

Zo spolupráce Strojníckej fakulty, Fakulty architektúry a firmy Škoda Auto, a. s., Mladá Boleslav, vznikol medzinárodný výskumný projekt, ktorého cieľom je navrhnuť malý mestský elektromobil s komplexným riešením konštrukcie automobilu a dizajnu karosérie¹. Na projekte pracujú tri nezávislé tímy, zložené zo študentov Strojníckej fakulty a Fakulty architektúry, ktorí majú prá-

cu rozdelenú podľa zamerania. Celý projekt je formou workshopov konzultovaný s dizajnérom a. s. Škoda Auto a je špecifický najmä tímovou prácou študentov, pedagógov a odborníkov z praxe.

Zaujímavý je tiež projekt, na ktorom spolupracuje Fakulta architektúry s firmou OMS, spol. s r. o.¹, ktorá vyrába svietidlá určené do priemyselných hál, kancelárií a obchodov. Projekt bol rozdelený do viacerých tematických okruhov ako napr. svietidlo do obchodu s maximálnou možnosťou polohovať telesá svietidla, svietidlo pre priemyselnú halu s výkonným svetelným zdrojom a pod. V 2. ročníku bola téma spolupráce obmedzená jedinou podmienkou – tvar svetelného zdroja by mal byť realizovaný

ako neónová trubica stočená do kruhu. Ostatné projekty vystavované v rámci výstavy boli realizované v jednotlivých ateliéroch a vychádzali zo zadaní pedagógov alebo reagovali na rôzne domáce či zahraničné súťaže. Mnohé z vystavovaných exponátov boli ocenené na národnej i medzinárodnej úrovni.

Výstava TRANSTECHDESIGN, ktorá bola otvorená do 28. 3. 2013, je jednou zo série výstav, ktorých zámerom je priblížiť problematiku transferu technológií a duševného vlastníctva a sprostredkovať informácie o tejto problematike odbornej i laickej verejnosti.

*Spracovala:
Mgr. Patrícia Stanová*

¹ Brožúra TRANSTECHDESIGN: http://nptt.cvtisr.sk/buxus/docs//podujatia%201/KATALOG_zmensene.pdf

Z príhovorov na otvorení výstavy

Slávnostné otvorenie výstavy TRANS-TECHDESIGN v CVTI SR dňa 14. 1. 2013 moderovala **PhDr. Zuzana Hajdu**. Medzi hosťami boli: **Ing. Róbert Szabó, PhD.**, generálny riaditeľ Sekcie vedy a techniky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, **prof. Ing. Robert Redhammer, PhD.**, rektor Slovenskej technickej univerzity (STU), **prof. akad. soch. Peter Paliatka**, vedúci Ústavu dizajnu Fakulty architektúry STU, **Mgr. Andrea Putalová**, vedúca Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri CVTI SR, **Mgr. Miroslav Kubiš**, projektový manažér národného projektu NITT SK a ďalší.

V mene Centra vedecko-technických informácií SR vystúpil s úvodným príhovorom **Mgr. Miroslav Kubiš**. Okrem iného povedal, že CVTI SR poskytlo výstavne priestory a spoluorganizátorsky sa podieľalo na prezentácii prác študentov Fakulty architektúry STU. Organizáciu takýchto podujatí chápe CVTI SR aj ako istú formu podpory činností práve na akademických pracoviskách, ktoré môžu viesť k vzniku duševného vlastníctva. Ďalej uviedol, že CVTI SR buduje Národný systém podpory transferu technológií na Slovensku, v rámci ktorého je schopné poskytovať reálnu podporu pri zabezpečovaní ochrany duševného vlastníctva. Upriamil pozornosť aj na novozriadený Národný portál pre transfer technológií (www.nptt.sk) a na možnosti osobných konzultácií študentov so zodpovednými pracovníkmi CVTI SR.

Kurátor výstavy **prof. akad. soch. Peter Paliatka** v úvode svojho vystúpenia povedal, že pomenovanie výstavy vychádza z transferu ekonomického poznania smerom k výstave dizajnu. Nosným mo-

Zľava: R. Redhammer, P. Paliatka a R. Szabó

tívom je technológia. Výstava obsahuje niekoľko projektov, ktoré nesú v sebe technologické zvláštnosti. Množstvo vystavených produktov vzniklo v spolupráci a za pomoci Strojníckej fakulty. Spolupracujú s firmami, ktoré sú výsostne dominantné v našom priemysle. Sú síce menej známe, ale sú dynamické, vedia si nájsť priestor pre dizajn, pre mladých ľudí, pre nových tvorcov. Sú tam aj projekty, ktoré majú tak trochu akademickú polohu. Vznikali v snahe študenta vyjadriť sa formou technológie, aplikovať technológie vo svojom produkte. Je tam aj zaujímavý projekt recyklovaných produktov, ktorý robili pre žiakov škôl v Afrike, ale aj celý rad drobných produktov. Dotkli sa aj grafického a obalového dizajnu.

Rektor STU **prof. Ing. Robert Redhammer, PhD.**, v príhovore, okrem iného, zdôraznil, že dizajn je určitý prejav es-

tetična a vytvára pozitívnu emotívnu väzbu kupujúceho, budúceho majiteľa, keď sa rozhoduje čo si kúpi. Dizajn je veľmi dôležitý, je to vlastne určitý prejav umenia. Pripomenul, že na Fakulte architektúry sa venuje skupina ľudí práve dizajnu, teda umeniu, ktoré má určitý priemyselný úžitkový rozmer. Konkrétne predmety sú navrhované v kombinácii umenia s technickým riešením. Keď sa dobre spoja, má to úspech. Ochrana duševného vlastníctva sa dostáva na kvalitatívnu úroveň, kde treba chrániť technické aspekty, ale aj dizajnérske i spoločný synergický efekt. Podľa jeho slov, umenie má veľmi blízko k technike a naopak, aj keď sa to na prvý pohľad nezdá. Tvorcom zaželal, okrem iného, aby sa im naďalej darilo kreovať našu novú skvelú budúcnosť.

Spracovala: *PhDr. Marta Bartošovičová*
Foto: *Mgr. Ján Petráš*

Národné centrum pre oblasť biotechnológií – BITCET

Dňa 16. novembra 2012 sa uskutočnilo odovzdanie **Národného centra pre oblasť biotechnológií – BITCET** do pilotnej výskumnej prevádzky.

Slávnostný akt sa konal na Virologickom ústave SAV v Bratislave a týmto bola zavŕšená úloha výskumu a vývoja – **Vybudovanie centra excelentnosti pre oblasť biotechnológií – Biotechnologické centrum SR (BITCET)**, (číslo úlohy: 2003SP200280201), ktorá bola riešená v rámci tematického programu výskumu a vývoja **Komplexné riešenie podpory a efektívneho využívania infraštruktúry**.

Dodávateľom riešenia úlohy je **Virologický ústav SAV**, zodpovedným riešiteľom bol do roku 2009 **prof. RNDr. Jaromír Pastorek, DrSc.**, predseda SAV a od roku 2009 **MVDr. Juraj Kopáček, DrSc.**, riaditeľ Virologického ústavu SAV.

Úlohu výskumu a vývoja rozvoja infraštruktúry financovalo **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR** v zmysle grantovej schémy štátneho programu výskumu a vývoja podľa zákona 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 233/2008 Z. z. a v znení zákona č. 40/2011 Z. z.

Základným cieľom projektu štátneho programu výskumu a vývoja bolo vybudovanie **Biotechnologického centra Slovenskej republiky BITCET** ako centra excelentnosti pre túto oblasť. Z tohto centra sa ďalej budovali centrá a subcentrá pre oblasť

genomiky, proteomiky, bunkového inžinierstva a bioinformatiky. Postupne došlo k zaobstaraniu a vybaveniu týchto centier modernou a na Slovensku unikátnou prístrojovou technikou (hmotnostný spektrometer Q-TOF premier, BIACORE 3000 – systém na sledovanie proteínových interakcií, jednofotónový laserový konfokálny mikroskop, analytická

jednotka na kvantitatívny prenos molekúl). Tieto ciele sa splnili v prvej etape riešenia projektu. Postupne sa činnosť centier dostala do povedomia vedeckej komunity, k čomu prispela aj výchova kvalitných odborníkov, ktorí zabezpečujú chod unikátnych prístrojov. Centrá neustále poskytujú kvalitné služby pre členov združenia, vytvoreného z výskumných praco-

vísk Univerzity Komenského, Slovenskej technickej univerzity, Univerzity veterinárneho lekárstva, Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, ústavov Slovenskej akadémie vied a výskumného ústavu rezortu pôdohospodárstva.

V druhej etape bol projekt zameraný na dobudovanie už existujúcich centier, ale aj budovanie infraštruktúry v ďalších vedných smeroch a centrách ako **Bioimaging centrum, laboratórium heterológnej exprese** a pod. Vytvorené centrá vedeckým pracovníkom umožňujú dosahovať v týchto oblastiach kvalitnejšie výsledky a tým udržiavať konkurencieschopnosť s vyspelými krajinami. Vo všetkých vytýčených oblastiach sa podarilo utvoriť bazálnu infraštruktúru a tá je neustále využívaná pracovníkmi združenia BITCET formou servisných služieb. Aj napriek kráteniu rozpočtu štátna úloha nesporne splnila svoje ciele a čiastočne pomohla preklenúť rozdiely v prístrojovom vybavení vedeckých laboratórií v porovnaní so západnými krajinami. Výsledky sa odzrkadľujú v úspešnom zapájaní sa špičkových vedeckých tímov v medzinárodnej spolupráci hlavne v rámcových programoch EÚ.

Slávnostný akt sa konal za účasti **Ing. Róberta Szabóa, PhD.**, zastupujúceho generálneho riaditeľa sekcie vedy a techniky MŠVVaŠ SR, ktorý privítal zúčastnených a predniesol úvodný príhovor k odovzdaniu výsledkov štátneho programu.

V krátkom vystúpení sa k významu riešeného projektu a dosiahnutým výsledkom vyjadril aj predseda SAV **prof. RNDr. Jaromír Pastorek, DrSc.** Význam a ciele Národného centra BITCET predstavil zodpovedný riešiteľ **MVDr. Juraj Kopáček, DrSc.**, riaditeľ Virologického ústavu SAV.

Zľava: prof. RNDr. Jaromír Pastorek, DrSc., Ing. Róbert Szabó, PhD., MVDr. Juraj Kopáček, DrSc.

Spoluriešiteľské pracoviská:

- Ústav molekulárnej biológie SAV
- Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV
- Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV
- Neuroimunologický ústav SAV
- Chemický ústav SAV
- Prírodovedecká fakulta UK
- Fakulta biotechnológií a potravinárstva STU
- Botanický ústav SAV
- Ústav experimentálnej endokrinológie SAV
- Fakulta biochémie a potravinárstva SPU Nitra
- Ústav experimentálnej farmakológie SAV
- Ústav experimentálnej onkológie SAV
- Ústav genetiky a biotechnológií rastlín SAV Nitra
- Slovenská zdravotnícka univerzita
- Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmakológie v Košiciach
- Ústav zoológie SAV
- Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra

MVDr. Juraj Kopáček, DrSc., predstavuje priestory BITCET. Medzi prítomnými je zľava: prof. MUDr. Iwar Klimeš, DrSc. a prof. RNDr. Marta Kollárová, DrSc.

Zľava: prof. Ing. Viktor Smieško, PhD, Ing. Róbert Szabó, PhD., MVDr. Juraj Kopáček, DrSc.

Po podpise odovzdávacích listín Národného centra BITCET pokračovalo stretnutie prehliadkou praco-

vísk a neformálnymi rozhovormi. Informácie o činnosti a službách združenia BITCET sú na webovej adrese:

<http://www.bitcet.sk>.

Zdroj: materiály MŠVVaŠ SR

Spracovala a foto: Ing. Alena Oravcová

Regionálna inovačná stratégia na roky 2014 až 2020 v Bratislavskom samosprávnom kraji

Bratislavský kraj je regiónom s najvyššou koncentráciou vedeckovýskumných a inovačných aktivít v rámci Slovenska. Sústredí sa tu najviac inovatívnych podnikov, výskumných univerzít aj Slovenská akadémia vied.

„Bratislavská župa je miestom najväčšieho potenciálu pre absorpciu inovácií. Spracovali sme preto novú regionálnu inovačnú stratégiu kraja, ktorej hlavným cieľom je pomocou navrhnutých opatrení a priorít vybudovať výskumno-vývojový a inovačný región európskeho významu,“ uvádza

predseda BSK Pavol Frešo na stránke Bratislavského samosprávneho kraja. Štúdiá s názvom **„Rozvoj výskumno-vývojovej a inovačnej základne Bratislavského samosprávneho kraja v období 2014 – 2020“** je priamou súčasťou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja.

Nová regionálna inovačná stratégia bola spracovaná na základe metodiky „smart specialisation“ (iniciatíva Európskej komisie), ktorá má stanoviť priority na regionálnej úrovni a zvýšiť koncentráciu prostriedkov i ľudských zdrojov na zvolené prioritné oblasti. V rámci

štúdié sú zvolené za priority oblasti materiálového výskumu, biotechnológií a informačno-komunikačné technológie. Koncentrácia na zvolené prioritné oblasti a správne nastavená podpora môže posunúť Bratislavský kraj medzi významné vedeckovýskumné regióny v európskom meradle.

Pripravuje sa tiež podpísanie spoločného memoranda medzi kľúčovými aktérmi v oblasti vedy, výskumu a inovácií na regionálnej i národnej úrovni, ktoré podporí závery spracovanej Regionálnej

inovačnej stratégie BSK na obdobie 2014 – 2020. Prihliadať sa bude predovšetkým na tri zvolené prioritné oblasti vedy a výskumu, čím sa dosiahne regionálny konsenzus všetkých kľúčových aktérov v regióne a tiež sa koncentrujú finančné prostriedky a kapacity na oblasti s najväčším potenciálom rozvoja pre BSK. Hlavným cieľom regionálnej inovačnej stratégie je **vybudovanie výskumno-vývojového a inovačného (VVI) regiónu európskeho významu s previazanosťou na európske a svetové hospodárstvo a dosiahnutie kritickej koncentrácie technologických firiem (vrátane hi-tech firiem) v regióne** v identifikovaných technologických doménach.

Finálna verzia štúdiu má 305 strán a nachádza sa na stránke BSK.

Zdroj:

Bratislavský samosprávny kraj

<http://www.region-bsk.sk/clanok/aktualne-spravy-kraj-ma-spracovanu-regionalu-inovacnu-strategiu-na-roky-2014-az-2020.aspx>

Spracovala Mgr. Mária Izakovičová

Nová iniciatíva Európskej komisie – Aby veda a inovácie boli dievčenskou záležitosťou!

Nová kampaň Európskej komisie má presvedčiť a povzbudiť študentky, aby veda a inovácie „boli dievčenskou záležitosťou“, a aby si vybrali vedeckú kariéru.

Kampaň s heslom „**Science: it's a girl thing**“ („**Veda je dievčenská záležitosť**“) bude prebiehať vo všetkých 27 členských štátoch EÚ v rokoch 2012/2013. V roku 2012 bude na úvod zorganizovaná v šiestich krajinách – Belgicku, Holandsku, Nemecku, Poľsku, Rakúsku a Taliansku. Kampaň prichádza v čase, keď Európska komisia navrhla Horizont 2020, program, ktorým sa zvýši podpora výskumu a inovácií na úrovni EÚ v období rokov 2014 – 2020 na 80 miliárd EUR v porovnaní s 55 miliardami EUR, kto-

ré tvoria rozpočet na súčasné sedemročné obdobie.

Európska únia bude potrebovať do roku 2020 milión ďalších výskumných pracovníkov. Európska komisia preto odštartovala kampaň s cieľom zvýšiť záujem dievčat o veda a povzbudiť ďalšie ženy, aby si vybrali povolanie výskumnej pracovníčky. Ženy tvoria viac než polovicu všetkých študentov v EÚ a pripadá na nich 45 % všetkých doktorátov (PhD.), no pre kariéru výskumníčky sa ich rozhoduje len jedna tretina. Ženy s titulom PhD., rovnako stále tvoria menšinu v technických a výrobných odvetviach.

Trojročná kampaň sa najprv pokúsi prebudiť záujem dievčat v „tíne-

džerskom“ veku o štúdium vedec-kých, technických a inžinierskych odborov a matematiky (predmety VTIM – angl. STEM). Zameranie sa potom rozšíri na všetky študentky a kampaň ich bude povzbudzovať, aby uvažovali o povolaní výskumnej pracovníčky.

Komisárka pre výskum, inovácie a veda Máire Geoghegan-Quinnová vyhlásila: „*Táto kampaň ukáže ženám a dievčatám, že veda nerobia len suchárski starci v bielych plášťoch. Veda ponúka fantastické profesijné príležitosti a šancu na objavy, ktoré zmenia našu spoločnosť a budúcnosť. Nízke zastúpenie žien v tomto odvetví, takom dôležitom pre naše hospodárstvo, nedáva zmysel v čase, keď Európa bojuje za väčší rast*

VEDA - TO JE DIEVČENSKÁ ZÁLEŽITOSŤ!

Chceš zachrániť životy? Rada by si zistila, čo ukrývajú ďaleké oblasti vesmíru alebo hlboké oceánske priekopy? Zaujima ťa životné prostredie?

[Tu sa dozvieš viac! \[+\]](#)

Don't forget, today is your last chance to enter our photo contest...

facebook

Ilaria Capua,
Talianka,
veterinárna
virologička,
IZSve Padova

[Portréty veľkých](#)

**Objav v sebe
bádatel'ku**
Kvíz
Vysnívané povolanie môžeš
tri kliknutia!

Súťaž
Čo pre teba znamená veda?
Pošli fotografiu!

[Hlasuj!](#) [Zúčastni sa](#)

Webová stránka kampane v slovenskom jazyku

a zamestnanosť. Dúfame, že poskytnutím pozitívnych vzorov a vysvetľovaním možností, presvedčíme viac mladých žien, aby sa venovali vede.“

Je typické pre mladých ľudí, že sa rozhodujú o svojom budúcom povolání vo veku 13 až 17 rokov. V tomto štádiu svojho vzdelávania sa orientujú na vedecké predmety, alebo sa im naopak vyhýbajú. Preto sa prvá časť kampane obracia na dievčatá v stredoškolskom veku s heslom „Science: it’s a girl thing“ („Veda je dievčenská záležitosť“). V druhej fáze sa kampaň zameria na povzbudzovanie študentiek, aby si vybrali vedeckú kariéru. Kampaň sa pokúsi odstrániť stereoty-

py pri vnímaní vedy a ukázať mladým dievčatám a ženám, že veda je zábavná, a že sa v nej skrývajú veľké príležitosti. Upozorní na zastarané názory na vedeckú kariéru a ukáže, ako sú súčasné výskumné postupy prepojené s potrebami spoločnosti. Výskum a inovácie sú kľúčom k hľadaniu konkrétnych riešení spoločných problémov, ako je potravinová a energetická bezpečnosť, životné prostredie a zmena klímy alebo lepšia zdravotná starostlivosť. Renomované vedecké pracovníčky budú predstavené ako vzory v médiách a na osobitných podujatiach a pracovných seminároch.

Resumé

On 21 June 2012, the EU Commissioner for research and innovation, Máire Geoghegan-Quinn, launched the ‘Women in Research and Innovation’ campaign to encourage more women to choose research careers.

Zdroje a fotozdroj:

<http://europa.eu/rapid/>

[press-release_IP-12-633_sk.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-633_sk.htm)

Európska komisia: <http://ec.europa.eu/>

Webová stránka kampane

v slovenskom jazyku

<http://science-girl-thing.eu/sk>

Spracovala: Mgr. Mária Izakovičová

Čo je nové v Stredoeurópskom technologickom inštitúte Masarykovej univerzity

Stredoeurópsky technologický inštitút Masarykovej univerzity (CEITEC MU) má k dispozícii najvýkonnejší spektrometer pre nukleárnu magnetickú rezonanciu (NMR). Spektrometer NMR je súčasťou novootvoreného Národného centra NMR Jozefa Dado-ka. Takýchto zariadení s pracovnou frekvenciou 950 MHz je inštalovaných po celom svete iba osem. Vybavenie centra prispeje k štúdiu atomárnej štruktúry biologicky významných molekúl a ich komplexov, čo umožní objasniť funkciu živých organizmov alebo pomôže pri vývoji nových liečiv. Pracovisko je pomenované podľa profesora Jozefa Dado-ka, ktorý sa svojou vedeckovýskumnou prácou zapísal do histórie spektroskopie NMR. Národné centrum NMR Jozefa Dado-ka je jedným zo zdieľaných laboratórií výskumného programu Štruktúrnej biológie so zameraním na kľúčovú technológiu spektroskopie NMR.

Špičkové pracovisko má v súčasnosti k dispozícii šesť spektrometrov NMR s najvýkonnejším spektrometrom, ktorý pracuje s frekvenciou 950 MHz. Ide o celkom unikátny, v podzemí uložený prístroj – na celom svete ich je iba osem, štyri z nich sú v Európe.

Spektroskopia NMR sa zaoberá podrobným štúdiom štruktúry biomolekúl a ich časových premien na atomárnej úrovni. Využitie tejto metódy prispeje k detailnému popisu a vysvetleniu celej škály biologicky zaujímavých procesov – od regulácie prepisu genetickej informácie, až po procesy na bunkovej úrovni. Detailná znalosť štruktúry bielkovín a nukleových kyselín takisto napomáha vo farmaceutickom priemysle pri návrhu nových liečiv.

Nové pracovisko v univerzitnom kampuse Masarykovej univerzity výrazne posilní pozíciu výskumného programu Štruktúrna biológia v európskom kontexte. Laboratórium NMR je už dnes zapojené do významných európskych projektov v oblasti štruktúrnej biológie, ako napr. Bio-NMR alebo INSTRUCT a aktívne prispieva k vývoju nových metód nukleárnej magnetickej rezonancie. V nasledujúcich rokoch budú v rámci programu Štruktúrna biológia inštalované aj ďalšie unikátne zariadenia, a to pre röntgenovú kryštalografiu a kryoelektrónovú mikroskopiю a tomografiu, umožňujúcu komplexné štúdium biomolekulárnych štruktúr a interakcií.

Zdroj:

<http://www.ceitec.cz/>

Spracovala: Mgr. Iveta Molnárová

Projekt transferu vedeckých poznatkov do praxe

27. 1. 2013; Rozhlasová stanica Viva; Víkend na Vive; 08.23; 2 min.; R

Rozhovor s RNDr. Evou Majkovou, DrSc., podpredsedníčkou Slovenskej akadémie vied pre výskum

Moderátorka: „Za ostatný mesiac ste si mohli v našom vysielaní všimnúť upútavky, ktoré hovoria o slovenských vedeckých objavoch a ich implementácii do praxe. Presnejšie povedané ide o projekt transferu vedeckých poznatkov do praxe. Tento projekt zastrešuje Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky. Viac nám o tom povie **RNDr. Eva MAJKOVÁ, podpredsedníčka Slovenskej akadémie vied pre výskum.**

Pani doktorka, čo je podľa vás päť najvýraznejších príkladov úspešného transferu technológií do praxe v slovenskej vede?“

Eva MAJKOVÁ: „Technologický transfer v oblasti penového hliníka,

ktorý robí Ústav materiálov a mechaniky strojov, vývoj senzorov, ktoré monitorujú vlhkosť alebo procesy tvrdnutia betónu, ktorý sa vyvíja na Fyzikálnom ústave. Úspechy Matematického ústavu, ktorý sa zaoberá výpočtami a simulovaním prúdenia plynu v plynovodoch, Virologický ústav, kde teraz prebieha zavádzanie istých postupov v klinickej praxi, vývoj nepriestrelnej keramiky, ktorá sa vyvíja na Anorganickom ústave.“

Moderátorka: „Čo by ste ešte spomenuli v rámci prebiehajúceho výskumu, ktorý môže byť pozitívnym príkladom transferu do budúcnosti?“

E. MAJKOVÁ: „Určite je treba spomenúť výskum v oblasti materiálov

v celej šírke, je tam stále vývoj nových technológií, nových postupov, nových vlastností materiálov, aj nových unikátnych diagnostických postupov a ja očakávam, že práve v tejto oblasti budú úplne pravidelne sa objavovať nové a nové výstupy, ktoré sú zaujímavé pre prax a budeme veriť, že aj prax bude naklonená k odoberaniu týchto výsledkov.“

Moderátorka: „Budeme držať palce, ďakujeme za všetky informácie a pripomínam, že toto vysielanie je spolufinancované zo zdrojov Európskej únie v rámci realizácie národného projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK.“

10. 2. 2013; Rozhlasová stanica Viva; Víkend na Vive; 08.23; 2,00 min.; KAMZÍKOVÁ Petra

Rozhovor s prof. RNDr. Jánom Turňom, CSc., riaditeľom Centra vedecko-technických informácií SR

Petra KAMZÍKOVÁ, redaktorka: „V minulom roku sa slovenská verejnosť mala možnosť bližšie zoznámiť s projektom transferu vedeckých poznatkov do praxe, ktorý zastrešuje Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky a vďaka spotom v našom rádiu Viva a pravidelným rozhovorom s vedcami, sa verejnosť dozvedela, aké potrebné je vedecké bádanie v Slovenskej republike a ako je zároveň aj využiteľné v praxi. Z vedou a patentmi

samozrejme aj ruka v ruke, ochrana práv duševného vlastníctva a na hodnotenie prvého roka projektu, sa pýtame **profesora Jána Turňa, riaditeľa Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky.** Pán profesor, čo hodnotíte najpozitívnejšie?“

Ján TURŇA: „Sám som príjemne prekvapený, že vyvolal relatívne veľký ohlas, predovšetkým vo vedeckej komunite, kde sme upozornili na existenciu tohto projektu. Lebo cieľom tohto projektu je pomôcť aj vedeckej komunite. Ďalšie pozitívum, ktoré by som vyzdvihol, je spustenie portálu stránky NITT projektu, kde sa verejnosť môže dozvedieť o projekte, ale aj tá odborná komunita môže získať množstvo zdrojov. Napríklad predpripravených zmlúv, formulárov na podávanie patentových prihlášok.“

P. KAMZÍKOVÁ: „No tešíme sa, že sme mohli byť toho súčasťou, ale ako

teda bude projekt pokračovať v roku 2013, aké máte plány a ako to vidíte, pán profesor?“

J. TURŇA: „Na jednej strane budeme pokračovať v tom informovaní verejnosti, doplňovať tie informácie, čo je transfer technológií na Slovensku, na druhej strane, čo on so sebou pri-

náša. To je vlastne ten profit, premenenie výsledkov výskumu, nápadov, originálnych myšlienok do praxe. Budeme teraz prizývať ľudí, ktorí naozaj bezprostredne majú skúsenosť v tejto oblasti, aby na konkrétnych prípadoch prezentovali, čo s transferom technológií zažili oni a čo to vlastne znamená.“

P. KAMZÍKOVÁ: „My držíme palce a zároveň ďakujeme za informácie profesorovi Jánovi Turňovi. Pripomíname, že toto vysielanie je spolufinancované zo zdrojov Európskej únie v rámci realizácie národného projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK.“

24.02.2013; Rozhlasová stanica Viva; Víkend na Vive; 08.23; 2 min.;

Rozhovor s doc. Ing. Róbertom Redhammerom, PhD., rektorom STU v Bratislave

Moderátorka: „Za posledný mesiac ste si mohli v našom vysielaní všimnúť upútavky, ktoré hovoria o slovenských vedeckých objavoch a ich implementácii do praxe. Presnejšie povedané ide o projekt transferu vedeckých poznatkov do praxe. Do tohto projektu sú veľmi významnou formou zapojené aj slovenské vysoké školy, konkrétne vedecké bádanie a patentovanie je doménou troch najvýznamnejších technických vysokých škôl na Slovensku. Transfer technológií uvažuje nad vytvorením národného systému, ktorý by poskytoval možnosti zarobiť na vedeckých patentoch a činnosti aj na školách a na druhej strane by vytvoril externé zdroje. Rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave pán profesor Róbert REDHAMMER nám

povie viac o tom, ako túto iniciatívu hodnotí on.“

R. REDHAMMER: „My to hodnotíme veľmi vysoko a vítame to. Je fakt, že v rámci výskumu vedy sa získavajú nové poznatky, ale na čo nám budú nové poznatky, keď ich nepoužijeme v praxi. Takže je dôležité, aby sa dostávali do praxe. Tým motorom, aby sa tam dostali je, že tí, ktorí sa na tom podieľajú, by mali aj zarobiť. A toto býva najťažší oriešok, pretože podnikanie je úplne iná disciplína ako výskum a ľudia, ktorí robia vedu, častokrát veľmi ťažko inklinujú k podnikaniu.“

Moderátorka: „Ako to ale vnímate, pán profesor, z vašej strany v praxi? Vznikajú na školách už teraz talenty,

ktoré by vedeli raz tvoriť pozitívny príklad transferu technológií do praxe aj u nás na Slovensku?“

R. REDHAMMER: „Tým, že tí študenti sú vtáňovaní do tých výskumných úloh, tak samozrejme aj dneska sa prejavujú veľmi výrazne a mnohí sú veľmi úspešní. Možno polovica IT firiem sú vlastne naši absolventi, ktorí vlastným rozumom tvorivo ďalej zúžitkúvali to, čo sa naučili, alebo iní absolventi založili si vlastnú firmu, ktorá do dnes projektuje rôzne časti pre výrobcu lietadiel.“

Moderátorka: „Držíme palce, nech sa im darí, keď by bolo takýchto šikovných ľudí aj u nás, na Slovensku, viac.“

23.03.2013; Rozhlasová stanica Viva; Víkend na Vive; 17.20; 2,5 min.; VICIAŇOVÁ Zuzana

Rozhovor s Ing. Petrom Brziakom, riaditeľom Divízie výskumu a vývoja Výskumného ústavu zväračského

Zuzana VICIAŇOVÁ, moderátorka: „Vo Výskumnom ústave zväračskom sa venujete mnohým výskumným projektom. Vy sa špecializujete najmä na oblasť energetiky. Na akých projektoch práve pracujete?“

P. BRZIAK: „Ja by som spomenul mediálne najznámejšie projekty, kde sme my stáli, stojíme a budeme stáť pri výstavbe všetkých jadrových elektrární, ktoré sú na území dnešnej Slovenskej a Českej republiky. V jad-

rovej energetike napríklad len pri dostavbe Mochoviec je to ročne stovky krátkodobých projektov hlavne pre dodávateľov technologických celkov. Naším cieľom je ale so strategickými partnermi pracovať dlhodobo inšti-

tucionálne. No a výsledkom takejto dôvery, napríklad zo strany ENEL-u, je spoločný projekt podporovaný štrukturálnymi fondmi Slovenskej republiky.“

Z. VICIAŇOVÁ: „Tak toto bol pán inžinier, ktorý sa špecializuje najmä na oblasť energetiky. Na akých projektoch práve pracuje, tak to už nám prezradil. My sme v minulom mesiaci v našom vysielaní už dávali upútavky, ktoré hovorili o slovenských vedeckých objavoch a tiež ich implementácii do praxe. Presnejšie povedané, ide o projekt Transferu vedeckých poznatkov do praxe, ktorého cieľom je ukázať, ako tieto poznatky zhodnotiť. Projekt zastrešuje Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, no a dnes v našom

vysielaní ste už počuli pána Ing. Petra BRZIAKA, riaditeľa Divízie výskumu a vývoja Výskumného ústavu zväračského. Práve tam sa môžu pochváliť totiž mnohými úspešnými projektmi, ktoré našli uplatnenie aj v komerčnej sfére. No a viete, nám povedať konkrétny príklad úspešného výskumu, ktorého výsledky sa reálne využívajú aj v praxi a prinášajú zisk?“

P. BRZIAK: „V súčasnosti pracujeme, a to musím podotknúť aj vďaka podpore štátu formou štrukturálnych fondov, na unikátnych konceptoch oceli, spolu so Železiarňami Podbrezová a po ukončení tohto projektu, my už to dobre vieme, na základe ohlasov zahraničných partnerov, budú Železiarne Podbrezová na svetovej špičke v danom segmente. Iný-

mi slovami, nehovoríme o zaostávaní, ale o líderstve a spoluvytváraní smeru výskumu v danej oblasti. Z môjho osobného pohľadu je to o to lepšie, lebo skutočne málokterá firma to takto ďaleko dotiahla bez podpory, v úvodzovkách, zahraničnej matky.“

Z. VICIAŇOVÁ: „Ďakujeme pekne za informácie Ing. Petrovi BRZIAKovi. Pripomíname, že toto vysielanie je spolufinancované zo zdrojov Európskej únie, a to v rámci realizovaného národného projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK.“

*Publikované z monitoringu
STORIN, s. r. o. (prepis vysielania)
(MB)*

Ochrana duševného vlastníctva

TA 3

17. 1. 2013; Televízna stanica TA 3; Labyrint; 16.45; 12,5 min.; ŠTEFANOVIČOVÁ Barbara

Rozhovor s Ľubošom Knothom, predsedom Úradu priemyselného vlastníctva

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ, moderátorka: „Ochrana práv duševného vlastníctva je na Slovensku stále málo známy pojem a väčšina ľudí sa ním ani nezaobrá. Problém nastáva až vtedy, keď sa má jednotlivec, alebo organizácia rozhodnúť, kam sa obrátiť s konkrétnou ochranou svojho duševného produktu. Ochrana hudby, filmu, alebo priemyselného dizajnu. Čo vlastne právo na ochranu duševného vlastníctva je a kde, prípadne, hľadať pomoc, vám zodpovieme

v aktuálnom vydaní relácie Labyrint. Príjemné sledovanie. V štúdiu vítam predsedu Úradu priemyselného vlastníctva, Ľuboša KNOTHA. Dobrý večer.“

Ľuboš KNOTH, predseda Úradu priemyselného vlastníctva: „Dobrý večer.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Pán KNOTH, takže hneď na úvod si povedzme, čo máme rozumieť pod pojmom

ochrana práv duševného vlastníctva.“

Ľuboš KNOTH: „Tak pod tým pojmom by sme mali rozmýšľať a rozumieť to, čo tá ochrana je. Že je to vlastne ochrana výtvoru všetkej ľudskej mysle, čiže sú to produkty, ktoré sú zhmotnené do nejakých konkrétnych nástrojov. Napríklad, vidíme tento pohár plný vody, tak isto v tomto vidíme určité typy duševného vlastníctva. Či už ide o dizajn výrobku, môže mať tento pohár pod

určitou značkou nejakej svoje meno, je vyrobený určitým spôsobom, čiže je tam pretavená nejaká technológia, čo môže byť formou patentu, alebo úžitkového vzoru. Toto je jeden príklad toho priemyselného vlastníctva. Tak isto, priemyselné vlastníctvo je len jednou časťou duševného vlastníctva. Priemyselné vlastníctvo preto, že veci sa priemyselne dajú vyrábať. Ale máme tu ešte duševné vlastníctvo a v rámci neho sú autorské práva. Či už ide o práva k piesni, k nejakému textu a tak ďalej.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Čiže mohli by sme sa konkrétne spýtať teraz, napríklad pieseň, kreatívne dielo, alebo výrobok, kam sa obrátiť, čo urobiť, ak si chcem zabezpečiť, aby teda naozaj bolo to len moje?“

Luboš KNOTH: „Presne tak. Treba si chrániť všetky veci, ktoré vytvoríme. Toto už učíme vlastne naše malé deti, aby vedeli, že v budúcnosti, keď svojím spôsobom chcú niečo vytvoriť, tak mali by vedieť o tom, že toto nikto by im nemal ukradnúť. A keď už sa vrátim k tej vašej otázke. Pieseň. Pieseň spadá pod autorské právo. Tak isto aj článok. Autorské právo vlastne nestavia informácie tak, že by sme mali svojím spôsobom chrániť takéto záležitosti, pretože zákon nehovorí o registrácii. Toto sa týka len priemyselných práv. Čiže, ak niekto vytvorí pieseň, alebo vytvorí text, automaticky prináleží to právo, že je to jeho vlastníctvo. Bez jeho súhlasu, výslovného súhlasu by to vôbec nemal nikto používať. Toto si ľudia často mýlia, a preto sa obracajú na ministerstvo kultúry, ktoré je vlastne gestorom autorských práv, s tou požiadavkou, ako si to môžeme registrovať, kde si to môžeme registrovať.

Zo zákona vyplýva to, že automaticky prináleží každému autorovi právo. Toto sa netýka vlastníctva, ktoré sa týka tých priemyselných práv. Čo sú priemyselné práva? Sú to práva patentu, sú to práva k ochranným známkam, k dizajnom. Tieto veci registruje jediný úrad na Slovensku, a to je Úrad priemyselného vlastníctva. Máme skupinu vysokošpecializovaných ľudí, ktorí roky študujú na to, aby tieto práva mohli na základe skúseností registrovať. Čiže túto registračnú úlohu robí úrad, a tak isto aj udeľuje ochranu na patent, na vynález.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Pán predseda, prečo je vlastne ochrana práv duševného vlastníctva podstatná, alebo dôležitá? Možno ste to už trochu naznačili, ale takto, pýtam sa priamo. Prečo?“

Luboš KNOTH: „Áno. No, dôležitá je hlavne kvôli tomu, aby si všetci tí, ktorí niečo vymyslia, mohli tieto veci dať chrániť, hlavne z tej takzvanej biznis scény. Čiže ak ide hlavne o podnikateľov, ktorí chcú vyrábať výrobky, chcú s nimi vlastne prejsť na trhy a ďalej poskytovať svoje produkty a profitovať z nich, to by mala byť jedna z primárnych záležitostí, prečo si dať chrániť ten svoj výrobok. Tým, že niekto si dáva chrániť vlastne výtvor tej ľudskej mysle zhmotnený do určitého produktu priemyselného vlastníctva, získava monopol a toto je veľmi dôležitá vec, ktorú si treba uvedomiť, pretože ten, ktorý získa monopol, by mal zabrániť ostatným profitovať z jeho originálnej myšlienky a parazitovať na jeho originálnej myšlienke. A toto je veľmi dôležité, hlavne v súčasnej dobe, kedy svojím spôsobom prechádzame krízami ne-

krízami, a práve preto je vhodná doba zamyslieť sa nad nejakými strategickými myšlienkami práve aj vo vedeniach firmy, kedy si prejsť to, čo je pre tú firmu cenné.

Môžem skutočne zodpovedne povedať, že práve to duševné vlastníctvo, to nie hmotné vlastníctvo, ktoré svojím spôsobom stále ešte je nedocenené, je jedným z tých najdôležitejších vecí, ktoré tá firma má. Všetkým už to vidíme pri registrácii firmy. To meno, ktoré tá firma na ten trh nesie, hovorí o všetkej tej kvalite, ktorá ju vlastne zhmotňuje. Čo za tým menom možno čakať.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Čiže naozaj opýtam sa tak laicky. Napríklad som šéf nejakej skupiny ľudí a ja teraz zistím, alebo objavím nejaký spôsob komunikácie, alebo spolupráce s tými ľuďmi, ktorý som ešte naozaj inde nezažila, nevidela, nepočula. Mám ja právo si dať tento spôsob komunikácie, ktorý napríklad zvyšuje produktivitu, alebo má iné pozitívne veci, patentovať?“

Luboš KNOTH: „Svojím spôsobom sa tieto veci dajú nejakým spôsobom chrániť. Tu záleží od toho, či ten spôsob komunikácie je nejaký nový. Dá sa povedať, že existujú dosť zásadné rozdiely medzi americkým systémom a európskym systémom. Práve to, čo ste naznačili, to sú takzvané bussines methods, čiže metódy vedenia biznisu, a tak ďalej. Tieto v Amerike sú patentovateľné. V Európskej únii tieto veci patentovateľné nie sú, pretože nezhmotňujú vlastne až takú tú podstatu, ktorá sa týka, podstatu duševného vlastníctva.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Tak si teda povedzme, ako sme na tom my,

Slováci, alebo Slovensko vôbec v tejto oblasti.“

Luboš KNOTH: „Pokiaľ ide o legislatívne normy, dá sa povedať, že sme absolútne štandardným štátom v porovnaní s ostatnými štátmi, pretože naša legislatíva je už od začiatku veľmi, veľmi harmonizovaná, je na vysokej úrovni. V súčasnosti neočakávame z hľadiska legislatívy nejaké zásadné zmeny, pretože dá sa povedať, že veci sú harmonizované, ale ak vyvstane v Európskej únii prax, alebo na Slovensku prax niečo zmeniť, tak samozrejme, Úrad priemyselného vlastníctva ako garant práve priemyselného vlastníctva bude v tejto veci postupovať. Pokiaľ ide o autorský zákon, ten je tiež vlastne harmonizovaný, ale očakávame, že v priebehu tohto roka by mala byť novela autorského zákona, respektíve, sa pripravuje možno úplne nový text. Takže sme plne harmonizovaní, pokiaľ ide o oblasť legislatívy.

Pokiaľ ide o oblasť povedomia verejnosti, ako my to voláme, je to patent public (...). Sú to veci, ktorými sa líšime od vyspelých štátov Európy. Žiaľ, musím to konštatovať aj na tejto pôde, pretože to povedomie podnikateľskej verejnosti je dosť nízke. A stále sa snažíme ako úrad, už niekoľko rokov pôsobiť aj v tejto oblasti. Pevne verím, že tento rok sa nám podarí troška viacej preniknúť aj do týchto vôd, pretože pripravujeme veľký projekt so Svetovou organizáciou duševného vlastníctva, ktorý by mal byť práve zameraný na zvyšovanie povedomia verejnosti o tejto oblasti.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Na váš úrad s akými problémami sa ľudia obracajú najčastejšie?“

Luboš KNOTH: „Tak najčastejšie chcú informácie, a to hlavne takého charakteru, ktoré by som začlenil do niekoľkých vlastne takých bodov. Sú to informácie toho charakteru, že niečo som vymyslel, čo s tým? Čiže toto sú veľmi široké otázky. V rámci toho k nám ľudia chodia s technickými riešeniami, niekedy môžem povedať, že sú to aj perpetuum mobile, a tak ďalej. Bodaj by takéto riešenia boli svojím spôsobom patentovateľné, alebo dokázateľné z tej druhej strany. Čiže hľadajú vlastne možnosť, či sú prví na svete, či takéto technické riešenie vytvorili alebo nie. V rámci toho, naši kolegovia v informačnom centre postupujú tým spôsobom, že ich oboznámi, oboznámi sa teda s informáciou, ktorú majú od prijímateľa a hľadajú v našich registroch či takéto podobné riešenie, alebo identické vo svete existuje.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Pardon, že vám skáčem do reči. Existujú nejaké verejné katalógy, alebo registre, kde si môže človek sám pozrieť, či náhodou niečo také už neexistuje?“

Luboš KNOTH: „Samozrejme, sú na úradnej stránke www.upv.sk, kde v sekcii registre, alebo databázy možno nájsť odpovede aj na to, čo práve hľadám. Či už ide o ochranné známky či už ide o dizajny, ide o úžitkové vzory alebo patenty. To je vlastne jedna z najzákladnejších databáz na Slovensku, kde máme sústredné všetky informácie týkajúce sa Slovenska, ale máme, samozrejme, aj strašne veľa informácií od zahraničných partnerov, čiže sú tam všetky registrované informácie.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Predpokladám, spomínali ste, že máte linku, kde ak som možno nie si istá príliš tým čo vidím v registroch ja sama, tak predpokladám, že dostanem radu od našich pracovníkov. Máte teda denne prístupnú linku?“

Luboš KNOTH: „Áno. Denne máme prístupnú linku, na úrade je vytvorené infocentrum. Telefónne číslo je 0484300131, pre tých, ktorí by mali záujem volať. Od 8. do 15. hodiny každý deň sú kolegovia vlastne na linke. Robia poradenskú činnosť nielen pre podnikateľov, ale pre každého, kto sa zaujíma o túto oblasť a potrebuje nejaké informácie. Čiže sme proklientsky, maximálne proklientsky orientovaný úrad, ktorý sa snaží pôsobiť v tejto oblasti.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ:

„Domnievate sa, že je dostatočné povedomie práve o tejto oblasti?“

Luboš KNOTH: „To povedomie na Slovensku, žiaľ, nie je, ako som sa už zmienil. Úrad sa veľmi snaží postupovať v rámci toho, aby tie informácie zverejňoval. Je to už v rámci niektorých kampaní, ktoré máme, a tak isto, často robíme povedomie už aj u verejnosti, tej našej mládežníckej, školskej. Vstupujeme v súčasnej dobe do škôl, kde sa snažíme už aj deťom vysvetliť, aké dôležité je vedieť o tom duševnom vlastníctve. Pretože každý dnes používa mobily, každý nosí značkové oblečenie, deti poznajú značky, ale už nevedia, keď chytia ten mobil do ruky, že za tým sa skrýva určitý patent na určitú technológiu, je tam dizajn, čiže je to pekné a má to svoju značku.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „A na záver možno, pán predseda, porovnať úroveň ochrany duševného vlastníctva u nás a vo svete. Vy máte skúsenosti aj zo zahraničia. Takže...“

Ľuboš KNOTH: „Áno. Tá úroveň ochrany, pokiaľ ide o legislatívnu bázu, je takmer identická. Slovenská republika sa snaží prispôbovať sa trendom, ktoré tu sú, sme plno harmonizovaná republika, aj v rámci tejto oblasti. Nastávajú ale rozdiely v rámci vymožitelnosti práv. Žiaľ,

vzniká spoločenská objednávka, ktorá sa týka aj rozhodovania súdov a súdnictva práve aj v tejto oblasti. Kým to podnikateľské prostredie nemá možnosť, aby si riadne vedelo uplatniť tie svoje práva, ktoré úrad im dá, tak tuná nastáva problém. Tieto veci sú veľmi dobre rozpracované v zahraničí, postupne sa to skúšame rozbehnúť aj na Slovensku.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Čiže chce to ešte čas.“

Ľuboš KNOTH: „Určite.“

Barbara ŠTEFANOVIČOVÁ: „Ďakujem vám veľmi pekne za návštevu, aj za zaujímavé informácie. Dovidenia.“

Ľuboš KNOTH: „Ďakujem pekne. Dovidenia.“

Publikované z monitoringu STORIN, s. r. o. (prepis vysielania) (MB)

V Bratislave a Trnave vzniknú vedecké parky

7. 1. 2013; Rozhlasová stanica Regina; Žurnál Rádia Regina; 12.0; por. 3/10; HELDES Branislav

Rozhovor s doc. Ing. Róbertom Redhammerom, PhD., rektorom STU v Bratislave

Peter BÉREŠ, moderátor: „V Bratislave a v Trnave by mali vzniknúť unikátne vedecké parky. Majú byť obdobou severoamerického Silicon Valley, ktoré je svetovo známe vysokou koncentráciou špičkových spoločností, ktoré sa zaoberajú kremíkovými mikročipmi, vývojom najmodernejších technológií či počítačmi.“

B. HELDES, redaktor: „Slovenské Silicon Valley. Aj tak niektorí nazývajú chystané univerzitné vedecké parky. Rektor Slovenskej technickej univerzity Robert REDHAMMER hovorí, že v Bratislave a v Trnave pribudnú miesta s vedeckými prístrojmi a zariadeniami, ktoré sú nevyhnutné na špičkový vedecký výskum. Nové poznatky sú totiž kľúčové pre

konkurencieschopnosť vo výrobe.“

R. REDHAMMER: „Ako príklad uveďme automobily: Majú stále nižšiu spotrebu, pretože je za tým celý rad nových poznatkov o materiáloch, o procesoch spaľovania, o procesoch znižovania odporu, a tak ďalej.“

B. HELDES: „Vedecké parky s kvalitným vybavením budú na troch miestach. V bratislavskej Mlynskej doline výskum zamerajú na informačné technológie a príbuzné odbory ako robotika či automatizácia. V centre hlavného mesta bude dominovať vývoj v oblasti chémie, životného prostredia, bezpečnosti a spoľahlivosti stavieb. Mestom inovácie a špičkového výskumu bude aj Trnava. Opäť

rektor STU Robert REDHAMMER.“

R. REDHAMMER: „V Trnave by mal byť venovaný na materiálové technológie s orientáciou na plazmatické a povrchové úpravy. Priemysel v Trnave je silný, takže tam predpokladáme, že takto by sme vybudovali silnú výskumnú základňu.“

B. HELDES: „Zriadením vedeckých parkov bude veda spolupracovať s podnikateľským prostredím. Podľa šéfa Ekonomického ústavu SAV Milana ŠIKULU, bez toho by to nemalo dostatočný význam. Preto je dôležité do vedeckých parkov dostať malé a stredné podniky.“

M. ŠIKULA, telefonát: „Najmä tie,

ktoré majú inovačný potenciál. Na druhej strane, pre tých výskumníkov, aby mali inšpiráciu z hľadiska potrieb toho podnikateľského prostredia, ktoré problémy treba inovatívne riešiť.“

B. HELDES: „O zaplacení projektu vedeckých parkov cez štrukturálne

fondy rozhodne ministerstvo školstva. Jeho hovorca Michal KALIŇÁK.“

M. KALIŇÁK, telefonát: „Rezort školstva má záujem podporiť tieto dva projekty Slovenskej technickej univerzity.“

B. HELDES: „Na každý vedecký park pôjde 40 miliónov eur. S realizáciou projektov by sa mohlo začať v tomto roku. Dokončené budú v roku 2015. Branislav HELDES, RTVS.“

Publikované z monitoringu STORIN, s. r. o. (prepis relácie) (MB)

Inovácie a transfer technológií v SR, osobitne v SAV

Čiastková štúdia vypracovaná v rámci riešenia programu Centra excelentnosti SAV – CESTA, Prognostický ústav SAV, Bratislava. Štúdia prezentuje pravdu o našich inovačných šanciach a porovnáva tento stav s inými krajinami v Európskej únii.

Podľa štúdie s názvom **Inovácie a technologický transfer v SR, osobitne v SAV**, problematika inovácií napriek proinovačnej politike Európskej únie na Slovensku stagnuje.

Začiatkom januára 2013 sa uskutočnilo stretnutie pracovníkov a partnerov Prognostického ústavu SAV spojené s diskusiou na tému k tejto čiastkovej štúdii. Diskusiu uviedli autori štúdie **prof. Ivan Chodák (Ústav polymérov SAV) a prof. Štefan Luby (garant CE SAV CESTA)**, v ktorej prezentujú najnovšie poznatky a hodnotenie inovačného potenciálu slovenských výskumných inštitúcií, osobitne v SAV a našich malých, stredných a veľkých podnikov v európskom i svetovom kontexte.

Autori štúdie riešili do roku 2011 projekt CERIM, ktorý priniesol v oblasti inovácií veľa poznatkov, najmä o práci

a metódach organizácií so zaužívanou skratkou Technology Transfer (TTO). Tieto poznatky umožňujú zosumariť do istej miery nový a menej schematický pohľad na rozhranie medzi výskumom a aplikáciami, ktoré má byť v inovačných modeloch 2. generácie zaplnené práve organizáciami TTO. Ide o to, aby sa naše poznatky o inováciách na Slovensku zrealizovali. V štúdiu ide čiastočne o odhalenie pravdy o našich inovačných šanciach a porovnať tento stav so zahraničím.

V tejto súvislosti bola štúdia zameraná na čerpanie štrukturálnych fondov, fondov štátnej pomoci, programu konkurencieschopnosti EÚ a perspektívy programu Horizon 2020. Medzi hlavnými problémami bol spomenutý nízky inovačný index Slovenska (ktoré sa umiestňuje na 23. mieste v rámci EÚ 27), medziročný pokles počtu nových patentov (pri ktorých by sa žiadalo implementovať do legislatívy tzv. periódu tolerancie – grace period). Súčasne sa zo štrukturálnych fondov EÚ zlepšuje infraštruktúra slovenského výskumu. Hlavnou výzvou pre slovenskú vedu sú v tomto kontexte zvyšujúce sa oča-

kávania i záväznosť rozvoja inovačnej politiky 2. generácie s aktivitami organizácií technologického transferu na rozhraní výskum/aplikačná sféra.

Aktivitu podporilo Centrum excelentnosti SAV CESTA v rámci svojej priority zameranej na oblasť inovácií, technologického transferu a budovania spoločnosti založenej na poznatkoch. V závere čiastkovej štúdie zo dňa 30.11.2012 sa uvádza:

„V roku 2013 sa zameriame na dopracovanie kapitol 6, 7, 8 so zahrnutím zdrojov z USA, napr. *Science and Engineering Indicators*, vydávaných NSF, kde možno nájsť mnoho údajov aj o SR, napr. aj o jej produkcii triadických patentov.

Budeme sa venovať slovenským inkubátorom a vedeckým parkom, úlohe doktorandského štúdia v inovačnom procese, súvislostiam tohto procesu a zamestnanosti na Slovensku, resp. tvorba pracovných miest, metódam marketingu novej infraštruktúry a súvislostiam štruktúry priemyslu a inovačných aktivít VaV. Predosielame, že automobilový priemysel vykazuje najslabšiu science linkage, tj. v skupine 8 hlavných priemyselných

sektorov najmenej čerpá z VaV. Výsledky štúdie budeme publikovať a poskytneme ich vláde SR i vedeniu SAV“.

Inovácie a technologický transfer v SR, osobitne v SAV

http://ce-cesta.eu/uploads/media/Inovacna_studia_web.pdf

Čiastková štúdia vypracovaná v rámci riešenia programu Centra excelentnosti SAV – CESTA, Prognostický

ústav SAV, Bratislava
Riešitelia:
prof. Ing. Š. Luby, DrSc.
prof. Ing. I. Chodák, DrSc.

Resumé:
Partial study developed as contribution towards solution of the program CESTA in the Centre of Excellence of Slovak Academy of Sciences (CoE SAS), The Institute for Forecasting of the Slovak Academy of Sciences. In the study

is presented truth about our chances of innovation and this situation is compare with other EU countries.

Zdroj:
Prognostický ústav SAV, Centrum excelentnosti CESTA <http://www.ce-cesta.eu/index.php?id=18>.

Spracovala: Mgr. Mária Izakovičová

Databázy a odborníci v službách vedy

Výber konkrétneho výsledku vedeckovýskumnej činnosti na priemyselno-právnu ochranu, podanie napr. patentovej prihlášky či výber partnera z podnikateľského prostredia, to sú len niektoré z krokov ochrany duševného vlastníctva a jeho komercializácie. Národný systém podpory transferu technológií má prostredníctvom poskytovaných služieb napomáhať odvažovať tieto kroky aj prakticky realizovať.

Je nový nápad nový?

Na to, aby vedecký pracovník, resp. inštitúcia, ktorú zastupuje získala odpoveď na túto dôležitú otázku, musí svoju novú technológiu porovnať s aktuálnym stavom techniky. Konkrétnejšie povedané, zistiť čo je v danej oblasti už známe.

Napríklad, ak by sa nejaké akademické pracovisko venovalo výskumu ako účinne odstrániť graffiti, potrebuje informáciu či sa niekto podobnej aktivite už venoval resp. venuje. Táto informácia môže, ale tiež nemusí „odštartovať“ proces ochrany duševného vlastníctva a následný transfer technológií.

Dôležitú úlohu tu zohráva fakt či je samotná technológia nová, či jej vy-

tvoreniu predchádzala vynálezcovská činnosť a či je priemyselne využiteľná. Možno povedať, že podstata technológie je postavená nad jej účel, pretože konkrétny zámer, napr. spomínané odstraňovanie graffiti, môže byť pokrytý už nejakou technológiou, ale založenou na inom princípe. A práve tento nový princíp je možné chrániť.

Národný portál pre transfer technológií poskytuje možnosť objednať si prieskum, ktorého výsledkom je rešerš na stav techniky. Ten môže akademikovi poskytnúť potrebné informácie pred samotným procesom ochrany výsledku jeho vedeckovýskumnej činnosti a prípadnou komercializáciou.

Databázy vyhľadajú, odborníci poradia

V rámci poskytovaných rešeršných služieb hovoríme o informáciách z databáz predmetov priemyselného vlastníctva a informáciách z databáz technologických ponúk a dopytov.

Databázy predmetov priemyselného vlastníctva zahŕňajú patenty, úžitkové vzory, dizajny, ochranné známky a pod. Rešerše na stav techniky možno rozšíriť na všetku dôležitú nepaten-

tovú literatúru vrátane technických a vedeckých časopisov, učebníc, záverov z konferencií, téz, webových stránok, firemných brožúr, ekonomických publikácií a novinových článkov.

V prípade databáz technologických ponúk ide o informácie o technológiách vyvíjaných na akademickej pôde, ale i v štátnych a súkromných firmách. Databázy technologických dopytov sa sústreďujú na záujem o konkrétne výrobky, stroje či výrobcov.

Pri objednávke spomínaných služieb je potrebné uviesť tematickú oblasť, v ktorej sa majú tieto ponuky a dopyty vyhľadať a tiež kľúčové slová podľa ktorých má byť rešerš spracovaná. Rešerš je možné spracovať jednorázovo formou spätného vyhľadania za určitý čas, alebo je tiež možné požiadať o priebežný monitoring spomínaných databáz.

Sledovať sa môžu aj aktivity konkurencie a patentová činnosť firiem vo zvolenej technologickej oblasti.

Práve takéto informácie môžu posilniť spomínanú odvahu k realizovaniu samotného procesu transferu technológií a sú tiež odrazom nových trendov. Dôležitou súčasťou týchto služieb

sú tiež konzultácie a poradenstvo. V tomto smere pomoc smeruje k práci s databázami, formulovaniu rešeršných požiadaviek, ako i k správne- mu chápaniu pojmov, ako napríklad: predmet priemyselného vlastníctva, pôvodca vynálezu, patent a pod.

Spolupráca s odborným prístupom

Každý z náročných krokov procesu transferu technológií má akademickým pracoviskám a ich centráram transferu technológií pomáhať prakticky realizovať expertné podporné služby (EPS). Tie sú zamerané na dve oblasti. Prvou je ochrana duševného vlastníctva a druhou jeho komercializácia.

Pri ochrane duševného vlastníctva je možné požiadať o služby týkajúce sa správneho výberu výsledku vedec-

kého výskumu na priemyselno-právnu ochranu, stratégie tejto ochrany a v neposlednom rade o služby súvisiace s prípravou a podaním patentovej prihlášky alebo prihlášky iného predmetu priemyselného vlastníctva (zápis úžitkového vzoru, dizajnu, ochrannej známky...).

Služby pre komercializáciu duševného vlastníctva venujú pozornosť aj aktuálnemu daniu na trhu. To znamená, že akademikom sa prostredníctvom týchto služieb dokáže nájsť relevantný partner pre spoluprácu a na základe stretnutí s týmto partnerom sa prerokuje stratégia akou sa pristúpi ku komercializácii.

Určí sa či pôjde o poskytnutie licencie, prevod majetkových práv k predmetu priemyselného vlastníctva alebo založenie spin-off podniku. Predpokladá

sa tiež zabezpečenie vedenia rokovaní, vypracovanie licenčných zmlúv sledovanie dodržiavania zmluvných podmienok stanovených v licencií a pod. Akademická obec môže prostredníctvom týchto služieb požiadať aj o posúdenie zmlúv, ktoré im boli doručené z podnikateľského prostredia a súvisia s komercializáciou ich výsledkov vedeckovýskumnej činnosti. V neposlednom rade sa EPS týkajú založenia tzv. spin-off podniku. Ten je založený za účelom zhodnotenia duševného vlastníctva do formy výrobku alebo služby riadne uplatnenej na trhu. Tu sa poskytované služby týkajú tvorby podnikateľského plánu, asistencie pri zakladaní firmy a pomoci pri sprostredkovaní investorov.

Spracovala: Mgr. Eva Vašková

Uplatnenie výsledkov vedeckých výskumov v praxi

Skúsenosti Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pri využívaní eurofondov

Vo štvrtok 7. februára sa uskutočnil brífing vedenia Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s novinármi, na ktorom rektor prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc., prorektor pre vedu a výskum prof. RNDr. Juraj Černák, CSc., prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc. a kvestor Ing. Karol László bilancovali uplynulý rok 2012.

Ranking Univerzity Pavla Jozefa Šafárika je vysoký – aj v celosvetovom meradle sa pohybuje na vysokých priečkach. O významnom postavení

UPJŠ ako vedeckej inštitúcie svedčí aj skutočnosť, že ako partner Technickej univerzity Košice sa podieľa na príprave projektu pre vybudovanie ďalšieho **univerzitného vedeckého parku TECHNICOM** so zameraním na informačné technológie a v partnerstve s predsedníctvom Slovenskej akadémie vied, jeho košickými ústavmi a TUKE pripravuje projekt pre vybudovanie **výskumného parku PROMATECH** so zameraním na výskum a vývoj progresívnych materiálov.

Rektor univerzity verí, že univerzita bude aj naďalej úspešná pri získavaní ďalších prostriedkov zo štrukturálnych

fondov a že sa tieto idey podarí naplniť.

*„Štrukturálne fondy sú pre univerzitu významným zdrojom príjmov a aj v tomto roku sa chceme zúčastniť každej výzvy v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja. Očakávame napríklad výzvu na rekonštrukciu budov, v rámci ktorej podáme projekt na rekonštrukciu bývalého objektu pôrodnice na Moyzešovej, kde sa presťahujú ďalšie pracoviská Filozofickej fakulty. Pripravujeme sa tiež na podanie projektu **univerzitného vedeckého parku nazvaného MEDIPARK** so zastúpením našej Lekárskej a Prírodovedeckej fakulty, v spo-*

lupráci s Neurobiologickým ústavom Slovenskej akadémie vied, Univerzitou veterinárskeho lekárstva a farmácie a Technickou univerzitou v Košiciach. Jeho cieľom je vytvoriť pre budúce obdobie platformu na uplatnenie výsledkov vedeckých výskumov v praxi, aby sa vďaka získaniu finančných zdrojov z aplikovania vedeckých poznatkov zabezpečil trvalo udržateľný rozvoj vedy a výskumu. Inšpirovali sme sa Jagelovskou univerzitou v Krakove, kde už takýto park funguje. Pre UPJŠ by schválenie tohto projektu znamenalo vybudovanie spoločného pracoviska Lekárskej a Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a Neurobiologického ústavu SAV v budove teoretických ústavov na Triede SNP 1. **Vznikol by tam vedeckovýskumný potenciál na aplikovaný výskum, ktorý by zabezpečoval posun poznatkov zo základného výskumu do praxe,**“ vysvetľuje rektor UPJŠ prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.

Štrukturálne fondy napomáhajú aj rozvoju ďalších pracovísk UPJŠ. Prírodovedecká fakulta vďaka nim zriadila vlni **Laboratórium elektrónovej paramagnetickej rezonancie** so špičkovým spektrometrom určeným na štúdium spinov v látkach pomocou aplikovaného magnetického poľa a elektromagnetického mikrovlnného žiarenia v hodnote 430-tisíc EUR. Špičkovovo vybavené bolo v predchádzajúcom období tiež **Nanolaboratórium**, ktoré ako centrum excelentnosti využíva Prírodovedecká fakulta UPJŠ a Ústav experimentálnej fyziky SAV v Košiciach (na jeho vybudovanie boli zatiaľ použité finančné

prostriedky v celkovej výške 630-tisíc EUR). V laboratóriu sú umiestnené nové technológie prípravy nanoštruktúr, ktoré patria do skupiny tzv. top-down metodík, využívaných hlavne v počítačovom priemysle, napríklad pri príprave mikroprocesorov a pamätí. (Tieto metodiky umožňujú z veľkej matrice pripraviť nanoštruktúry a nanosúčiastky s presne kontrolovanou veľkosťou, rozmiestnením a tvarom, pričom takéto technológie si vyžadujú

priestory s čo najnižšou prašnosťou, tzv. čisté priestory. Nanolaboratórium je preto vybavené vysokoúčinnou filtráciou vzduchu HEPA filtrami a materiály použité pri jeho výstavbe museli byť kompatibilné s nárokmi kladenými na umiestnenie takýchto technológií. Len rekonštrukcia zdevastovaných priestorov v suteréne Ústavu fyzikálnych vied UPJŠ v budove na Park Angelinum 9, si vyžiadala finančné prostriedky vo výške približne 150-tisíc

EUR). Čiastočne tiež bolo zo štrukturálnych fondov vybavené **Laboratórium štruktúrnej analýzy**.

Najviac prostriedkov z eurofondov získava vzhľadom na svoju veľkosť a aktuálnosť vedeckovýskumných tém Lekárska fakulta, ktorá vďaka nim vybuďovala vlni napríklad nové **Laboratórium bunkových a tkanivových kultúr Združenej tkanivovej banky** na Triede SNP 1, umožňujúcim in vitro manipuláciu s bunkami a tkanivami bez rizika kontaminácie a spracovanie kmeňových buniek bez použitia antibiotík, či **Laboratórium biomedicínskej a klinickej mikrobiológie**, orientované na štúdium vlastností medicínsky významných mikroorganizmov vo vzťahu k imunitnému systému, diagnostike a prevencii infekčných chorôb. Špičkové vybavenie v celkovej hodnote viac ako 740-tisíc EUR získalo aj **Špecializované laboratórium proteomiky**, ktoré už má k dispozícii viacero hmotnostných spektrometrov, ktoré sa svojimi vlastnosťami dopĺňajú pri identifikácii kvality a kvantity proteínov (prostredníctvom určenia ich presných hmotností) a tiež celý rad ďalších prístrojov a technológií, napríklad 2D-elektroforézu, 2D-nano-HPLC či Spotter.

Zdroj:
Tlačová správa: Rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: „Máme za sebou úspešný rok“
<http://www.upjs.sk/aktuality/briefing-vedenia-upjs-s-novinarmi>
(MI)

Vybrané publikácie o duševnom vlastníctve a transfere technológií

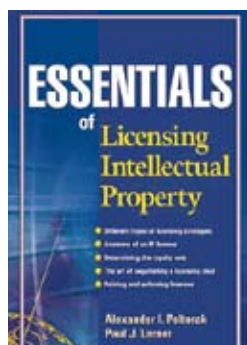

Essentials of Licensing Intellectual Property

John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2004. 215 s.

Základy udeľovania licencií pre duševné vlastníctvo

Publikácia definuje udeľovanie licencií, prináša prehľad o základných pravidlách zmluvného práva, prezentuje rôzne druhy duševného vlastníctva, ktoré môžu byť predmetom licencií a stratégie udeľovania licencií.

Technology Transfer in Biotechnology. A Global Perspective

Weinheim, Wiley-WCH, 2009.

217 s. Transfer technológií v biotechnológii. Celková perspektíva.

Publikácia prezentuje význam inovácií v oblasti biotechnológie, ich aplikácie v zdravotníctve, poľnohospodárstve, obchode a ich súvislosť s ochranou práv DV a transferom technológií.

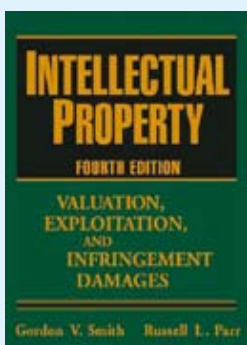

Intellectual Property Valuation, Exploitation, and Infringement Damages

John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2005. 864 s.

Ohodnocovanie duševného vlastníctva, jeho využívanie a obmedzenie škôd, spôsobných jeho porušením

Publikácia opisuje spôsoby ohodnocovania jednotlivých predmetov duševného vlastníctva.

Software and Patents in Europe

Philip Leith. Cambridge, UK :

Cambridge University Press, 2007. 203 s.

Softvér a patenty v Európe. *Počítačové programy na základe Európskeho patentového dohovoru, článku 52, v súčasnosti nie sú chránené patentom. Softvér je možné chrániť, keď je používaný ako súčasť technického riešenia.*

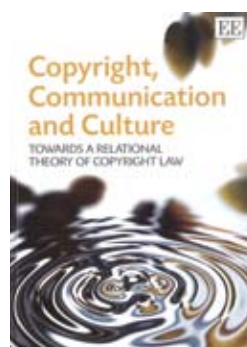
Copyright, Communication and Culture

Carys J. Craig. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2011.

265 s.

Autorské právo, komunikácia a kultúra

V publikácii autor čiastočne spochybňuje princípy ochrany diel moderným autorským právom.

Patents as Protection of Traditional Medical Knowledge? A Law and Economics Analysis

Petra Ebermann. Cambridge:

Intersentia, 2012.

Patenty ako ochrana poznatkov tradičnej medicíny.

Autorka sa v publikácii zaoberá možnosťami ochrany poznatkov tradičnej medicíny.

Vybrané publikácie o duševnom vlastníctve a transfere technológií boli zakúpené v rámci projektu NITT SK.

Spracovali: Mgr. Iveta Molnárová, Mgr. Oľga Števková

Hlavné úlohy a činnosti Centra vedecko-technických informácií SR

- NÁRODNÉ INFORMAČNÉ CENTRUM A ŠPECIALIZOVANÁ VEDECKÁ KNIŽNICA SR
 - Depozitná knižnica Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR) a Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO)
 - Európske dokumentačné centrum
 - Kancelária Úradu pre publikácie vydavateľstva EÚ
- PODPORA RIADENIA A HODNOTENIA V OBLASTI VÝSKUMU VYSOKÝCH ŠKÔL – PREVÁDZKA
 - Centrálny register evidencie publikačnej činnosti (CREPČ) a Centrálny register evidencie umeleckej činnosti (CREUČ)
 - Centrálny register záverečných a kvalifikačných prác (CRZP)
 - Systém na odhaľovanie plagiátov (antiplagiátorský systém)
 - Správa a prevádzka informačného systému výskumu a vývoja a CIP VVI
- PODPORA PROCESU TRANSFERU TECHNOLOGIÍ
 - Centrum transferu technológií s celoslovenskou pôsobnosťou
 - Stredisko patentových informácií SR – PATLIB
- POPULARIZÁCIA VEDY A TECHNIKY
 - Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti
- IMPLEMENTÁCIA NÁRODNÝCH A MEDZINÁRODNÝCH PROJEKTOV NA PODPORU VÝSKUMU A VÝVOJA

The SCSTI roles

- National information centre and specialised public scientific library of the Slovak Republic
- National Centre for Popularisation of Science and Technology in Society
- Technology Transfer Centre with nation-wide operation
- PATLIB – Centre of Patent Information in Slovakia
- Support unit for the research and development organisations' evaluation
- Depository Library of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) and the World Intellectual Property Organization (WIPO)
- European Documentation Centre

Národná infraštruktúra pre podporu
transferu technológií na Slovensku

CENTRUM VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SR
Lamačská cesta 8/A
811 04 Bratislava

TRETÍ ZO SÉRIE ODBORNÝCH SEMINÁROV NITT SK

DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO A TRANSFER TECHNOLOGIÍ

Centrum vedecko-technických informácií SR Vás pozýva na tretí zo série odborných seminárov NITT SK, ktorý sa koná v rámci implementácie národného projektu „Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK“.

Dátum a čas: **12. 6. 2013** o **8:30** hod. (registrácia)

Miesto konania: Konferenčná miestnosť CVTI SR, 2. poschodie

• • • P R O G R A M • • •

REALIZÁCIA VÝSKUMU V RÁMCI SPOLUPRÁCE
(spoločný výskum)

REALIZÁCIA ZMLUVNÉHO VÝSKUMU PRE PARTNERA
(zákazkový výskum)

KOMERCIALIZÁCIA DV - PREVOD PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
(„predaj“)

KOMERCIALIZÁCIA DV – POSKYTNUTIE LICENCIE
(„licencovanie“)

Viac informácií o odborných seminároch NITT SK, ako aj o aktivitách CVTI SR
v oblasti ochrany a komercializácie duševného vlastníctva nájdete
na [Národnom portáli pre transfer technológií – NPTT](http://www.nptt.sk) (www.nptt.sk)

Veda slúži nám všetkým

ISSN 1339-2654

9 771339 265002

03